

Vlaams
Parlement

vergadering **C129**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 2 februari 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gevolgen van de inkanteling in het universitair onderwijs voor de praktijkcomponent in de masteropleiding Conservatie-Restauratie – 844 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aansprakelijkheidsregeling voor stagiairs – 863 (2016-2017)	5
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de JoJo- en schoolspottersprojecten – 897 (2016-2017)	9
VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over mogelijke problemen voor de onderwijssector door de hervorming van het PWA-stelsel – 962 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over wijk-werken in het onderwijs – 988 (2016-2017)	15
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een stand van zaken met betrekking tot een nieuw ondersteuningsmodel voor leerlingen met zorgnoden – 989 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de nota inzake het ondersteuningsmodel en het voortbestaan van het buitengewoon onderwijs – 991 (2016-2017)	21
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over eventuele overgangsmaatregelen voor de pensioenen van het onderwijzend personeel naar aanleiding van de federale pensioenhervorming – 1001 (2016-2017)	36
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de beleidsevaluatie van het Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen – 1006 (2016-2017)	38

VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gevolgen van de inkanteling in het universitair onderwijs voor de praktijkcomponent in de masteropleiding Conservatie-Restauratie – 844 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Collega's, de vraag om uitleg van de heer Cordy stond vorige week al op de agenda, maar gezien de duur van onze werkzaamheden toen was hij zo vriendelijk zijn vraag uit te stellen. Hij wilde echter wel heel graag deze week nog Gedichtendag in herinnering brengen. U mag deze vergadering dan ook starten, mijnheer Cordy, met uw gedicht om vervolgens uw vraag te stellen.

Paul Cordy (N-VA): Ik heb inderdaad een gedicht van Joost van den Vondel meegebracht, voorzitter, een lofdicht op de 17e-eeuwse geleerde Johannes Vossius. Hij was een allround geleerde, een beetje de Etienne Vermeersch van de 17e eeuw. Het gedichtje sluit naadloos aan bij mijn vraag, zoals zal blijken.

*Laat zestig winters vrij dat Vossenhoofd besneeuwen,
Nog grijzer is het brein, dan 't grijze haar op 't hoofd,
Dat brein draagt heugnis van meer dan vijftig eeuwen,
En al haar wetenschap, in boeken afgesloofd.
Sandrart, beschans hem niet met boeken of met blaêren,
Al wat in boeken steekt, is in dat hoofd gevaren.*

De Sandrart waarvan sprake is, was een 17e-eeuwse portretschilder, en zo sluit het gedicht naadloos aan bij een vraag over de opleiding Conservatie-Restauratie.

Sinds het academiejaar 2013-2014 is deze opleiding ingekanteld in de Universiteit Antwerpen. Deze masteropleiding is trouwens de enige in dat domein in Vlaanderen. Sinds de overgang naar de universiteit zijn de praktijklessen in de opleiding serieus ingeperkt, en dat zowel in de bachelor- als in de masteropleiding. De academische component van de opleiding werd met competenties rond voor- en materiaalonderzoek, het schrijven van rapporten en dergelijke versterkt, maar studenten krijgen nog maar zeer weinig gelegenheid om praktijkervaring op te doen, terwijl dat in het verleden wel sterk aan bod kwam. De recente curriculumwijziging, met ingang van dit academiejaar, heeft deze tendens nog versterkt en heeft een aantal vakken toegevoegd die niet voor alle restauratiespecialiteiten een even grote relevantie hebben. Op basis van deze curriculumwijziging rijst bij studenten het vermoeden dat het op termijn de bedoeling is de master Conservatie-Restauratie en de master Erfgoedstudies samen te voegen. Dat veroorzaakt nogal wat ongerustheid onder de studenten, want dat zou betekenen dat een opleiding Restauratie niet langer op master-niveau zou kunnen worden gevolgd.

Minister, daarom heb ik voor u de volgende vragen. Bent u zich bewust van de problematiek van een verminderd aandeel aan praktijkonderwijs in de ingekantelde masteropleidingen Restauratie? Doet dit fenomeen zich nog in andere ingekantelde opleidingen voor? Indien dat zo is, acht u het nodig dat de curricula zodanig worden aangepast dat deze praktijkcomponent nog aanwezig blijft? Weet u of er inderdaad plannen zijn om de master Conservatie-Restauratie en de master Erfgoedstudies samen te voegen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank, mijnheer Cordy, voor deze interessante vraag en het mooie gedicht.

De problematiek die u schetst, was mij niet bekend. Ik ben natuurlijk geen Etienne Vermeersch met zijn zeer brede kennis, maar het heeft nog andere oorzaken. Het uittekenen van het curriculum van een opleiding staat zeer ver van de bevoegdheid van de overheid. Het behoort integraal tot de autonomie van een hogeschool of universiteit. Ook het bepalen van het aandeel praktijk behoort volledig tot de autonomie van de hogeschool of universiteit. Zeer uitzonderlijk leggen wij bij decreet voorwaarden op. We doen dat bijvoorbeeld wel voor de lerarenopleiding en ook voor toekomstige hbo5-opleidingen. Bij de opleidingen die u schetst, doen we dat niet.

In het algemeen bepaalt de regelgeving hoger onderwijs enkel dat het instellingsbestuur een opleidingsprogramma vastlegt dat bestaat uit een samenhangend geheel van opleidingsonderdelen. Elke instelling moet ook voor elke opleiding en voor elk opleidingsonderdeel leerresultaten uitschrijven, en op Vlaams niveau ook domeinspecifieke leerresultaten op basis van niveaudecriptoren en die zijn opgenomen in een decreet. In dit geval zijn het de descriptoren voor bachelor en master. Dat heeft tot doel om de toepassing van Vlaamse, federale en internationale regelgeving over beroepsuitoefening te garanderen. Die domeinspecifieke leerresultaten moeten door de NVAO, de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, worden gevalideerd. Dat is het hele traject dat moet worden doorlopen.

Voor de bachelor- en masteropleiding Conservatie-Restauratie is nu het proces opgestart om die domeinspecifieke leerresultaten uit te tekenen. De toets door de NVAO zal duidelijk maken of de opleidingen aan de niveaudecriptoren voldoen.

Zijn er nog zulke fenomenen? Er zijn me geen soortgelijke klachten bekend, toch niet als het gaat over de andere academische hogeschoolopleidingen die in de universiteiten zijn geïntegreerd. Aangezien al deze opleidingen een academiseringsproces hebben doorgemaakt, is het ook logisch dat een curriculum aan evolutie onderhevig is, maar het behoud van het profiel van de opleidingen is voor mij zeker een aandachtspunt. Denken we bijvoorbeeld aan het onderscheid dat tot vandaag blijft bestaan tussen industrieel en burgerlijk ingenieur. Dat wordt door niemand ter discussie gesteld, niet door de universiteiten en niet door het werkveld.

Met uw derde vraag, over de aanpassingen van het curriculum, heb ik het een beetje moeilijk, mijnheer Cordy, want dat behoort echt tot de autonomie van de instelling. Ik heb verwezen naar de toetsing door NVAO die er nog moet komen. Een belangrijk aspect daarbij is ook de kwaliteitszorg. Ook daarin spelen de domeinspecifieke leerresultaten een belangrijke rol. Zowel het interne kwaliteitszorgbeleid als de externe kwaliteitscontrole, de visitaties, de instellingsreview, moeten garanderen dat de opleidingen zijn afgestemd op de verwachtingen, onder andere van het werkveld.

Dan was er de vraag of er plannen zijn om nog opleidingen samen te voegen. U verwees in dat verband naar de master Conservatie-Restauratie en de master Erfgoedstudies. Die plannen zijn mij niet bekend. Ook wat dit betreft, moeten de instellingen zelf een afweging maken, op basis van alle informatie die ze hebben. Ik heb echter vertrouwen in het veld, in hun acties. Dat is ook zo'n beetje het leidmotief van deze regering. Voor mij is het echter heel belangrijk dat er zeker zeer zorgvuldig wordt overlegd, met dat veld, maar zeker ook met de studenten. Dat lijkt me de evidentie zelve. Mocht u dus zorgpunten hebben over deze zaken, gelieve me die dan te signaleren. Dan kunnen we ons daarover ook informeren.

Mijnheer Cordy, vergeef het me, maar ik heb op mijn kabinet talenten van heel diverse pluimage, en de man die deze vraag heeft voorbereid, is eigenlijk ook enigszins een poëet. Zijn naam is Van Damme S., en ik geef u zeer graag een door hem gemaakte repliek op uw gedicht.

*Na jaren van academiseren
Volgde ook het integreren.
Daarbij moet men proberen
Ook de praktijk te conserveren.
Doch wil tevens eviteren
Het curriculum zélf te restaureren.*

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Ik ben blij dat de bezorgdheid er inderdaad is, want we mogen toch niet vergeten dat de opleiding Conservatie-Restauratie niet onbelangrijk is. Dat zijn natuurlijk nicheopleidingen, maar het zijn, rekening houdend met het beheer en het behoud van ons cultureel patrimonium, van ons onroerend en roerend erfgoed, toch wel zeer belangrijke opleidingen. Als we die knowhow verliezen, dan kunnen we ter zake in de problemen komen. De aandacht om dat zeker te behouden, moet er dus zeker zijn. Er is natuurlijk inderdaad de kwaliteitszorg, met alle mechanismen die ter zake zijn opgebouwd, inclusief het feit dat de universiteit inderdaad ook wat dat betreft het werkveld, maar ook de studenten en zo moet en zal horen. De instelling kennend heb ik er ook wel vertrouwen in dat dat zal gebeuren. We kunnen ter zake dus toch een geruststellend signaal richting studenten sturen, een signaal dat we ons bewust zijn van het feit dat die opleidingen zeer waardevol zijn, dat ook die praktijkcomponent zeer waardevol is, maar vooral ook dat de kwaliteitszorg zal behoeden dat daar onverstandige beslissingen worden genomen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Akkoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aansprakelijkheidsregeling voor stagiairs – 863 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Voorzitter, minister, via Onderwijsdecreet XXVI (OD XXVI) werden wijzigingen aangebracht aan het aansprakelijkheidsregime voor stagiairs die fouten zouden begaan tijdens hun stage. Daarvoor werd dat geregeld via het Burgerlijk Wetboek, dat stelt dat de aansteller, dus de stagegever, aansprakelijk is voor fouten begaan door zijn aangestelden, zijnde de stagiair, tenzij hij kan aantonen dat hij die fout niet had kunnen beletten. In het geval dat de stagiair aansprakelijk zou zijn, kon die dan terugvallen op de verzekering van zijn universiteit of hogeschool.

OD XXVI introduceerde voor de stages een regime gelijklopend met dat voor arbeidsovereenkomsten. Een werknemer kan enkel aansprakelijk worden gesteld voor bedrog, een grove fout of veel voorkomende lichte fouten. Voor een lichte fout van een stagiair is vanaf nu dus de stagemeester aansprakelijk.

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) liet zich in zijn advies over OD XXVI positief uit over de harmonisatie van de regels over stages in het onderwijs, maar er kwam wel wat kritiek van de hogescholen en de universiteiten op die wijziging. De maatregel zou te abrupt zijn ingevoerd en te laat zijn meegedeeld aan de onderwijsinstellingen. Bovendien zijn studenten in de meeste gevallen verzekerd

voor activiteiten in het kader van hun curriculum, dus ook voor stages die deel uitmaken van hun studieprogramma. In een aantal kleine stageplaatsen, zoals kmo's, zou men beginnen af te zien van het hebben van stagiairs, omdat men daar nu een verzekering voor zou moeten afsluiten.

Vanuit het departement werd het advies gegeven om een vrijwaringsbeding af te sluiten, zodat de verzekeringskosten nog altijd bij de hogeronderwijsinstellingen zouden komen te liggen. Dat lijkt echter haaks te staan op de memorie van toelichting van OD XXVI. Daarin staat dat een dergelijk beding niet kan worden ingelast ten voordele van de stagegever, omdat dat niet strookt met de verplichting om toezicht te houden op de stagiair.

In een schrijven liet de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) weten dat er op die manier oneerlijke concurrentie kan ontstaan. Hogescholen die een dergelijke clause hebben, zouden aantrekkelijker kunnen zijn voor stageaanbieders dan hogescholen die de letter van het decreet zouden volgen en de verzekering dus door de stagegever laten afsluiten.

Minister, is een dergelijke clause voor stages in het hoger onderwijs mogelijk? Zo ja, waarom sluit de memorie van toelichting dat dan expliciet uit? Zo niet, waarom werd dat op die manier dan wel meegedeeld aan de onderwijsinstellingen? Als het gaat over stages die niet in Vlaanderen plaatsvinden, maar dus wel gebeuren in het kader van een opleiding, welke regeling inzake aansprakelijkheid is daarop dan van toepassing? Hoe staat u ten opzichte van de vrees van de VLHORA in verband met de mogelijke oneerlijke concurrentie tussen hogescholen die wel een dergelijke clause hebben en hogescholen die die niet hebben?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Soens, ik dank u voor uw vraag. Ze is wat technisch en ze heeft me ook wat verrast. Mocht er onduidelijkheid zijn, dan kunnen we misschien nu dan de duidelijkheid onmiddellijk verschaffen.

Ik zal dus even de totstandkoming van de regelgeving moeten uitleggen, om de onduidelijkheid goed te kunnen begrijpen.

In OD XXV hebben we in de Codex Secundair Onderwijs de aansprakelijkheid van de leerling-stagiairs afgestemd op het algemene aansprakelijkheidsrecht. Op dat ogenblik is het principe verankerd dat op het vlak van aansprakelijkheid een stagiair in principe moet worden gezien als een tijdelijke werknemer, en dus de toezichthoudende werkgever – dat is de stagegever – in principe aansprakelijk is als er iets gebeurt.

In OD XXVI hebben we diezelfde regeling verankerd in de Codex Hoger Onderwijs, zodat ook daar de afstemming met het algemeen aansprakelijkheidsrecht gegarandeerd is. Bijkomend zijn er in datzelfde OD XXVI nog enkele verduidelijkingen toegevoegd over de al in OD XXV toegevoegde regeling van de Codex Secundair Onderwijs.

Ten gronde is er dus niet echt een nieuwe situatie. Ze voert de principes die algemeen gelden, consequent door in de specifieke decreten voor secundair en hoger onderwijs, om rechtszekerheid te bieden.

Als je natuurlijk voor de toelichting omtrent de regeling die in OD XXVI is ingevoerd voor het hoger onderwijs, gaat kijken naar de memorie die betrekking heeft op de verduidelijkingen in het secundair onderwijs, komen er problemen. Met andere woorden: omtrent het hoger onderwijs moet je niet kijken naar de memorie bij artikel III.21, het hoofdstuk secundair onderwijs, maar naar de memorie van de artikelen VII.14 en VII.15 in het hoofdstuk hoger onderwijs. En

in die memorie voor het hoger onderwijs staat niet dat een vrijwaringsbeding nietig zou zijn. Dat staat enkel in de memorie met betrekking tot het secundair onderwijs, omdat de realiteit van een secundaire school totaal anders is dan die van een hogeschool of universiteit. En dus is het advies van de administratie om in het hoger onderwijs eventueel te werken met een vrijwaringsbeding, niet in strijd met het decreet.

Het is belangrijk om een duidelijk onderscheid te maken tussen enerzijds de regeling van de aansprakelijkheid, wat gebeurd is in het artikel, en anderzijds het aangaan van verzekeringen door verschillende partijen, waar het artikel eigenlijk niets over zegt. De betreffende decretale bepaling regelt enkel de aansprakelijkheid als het gaat over de relatie tussen de student-stagiair en de werkgever als stagegever. Die aansprakelijkheid is niet afwendbaar. Een exonerationbeding, dat de werkgever geheel of gedeeltelijk zou bevrijden van die aansprakelijkheid, is niet mogelijk. Maar een vrijwaringsbeding, waarin partijen afspraken maken over de mogelijke pecuniaire gevolgen, kan wel. Daarmee wordt de aansprakelijkheid niet afgewend, maar wordt er een afspraak gemaakt omtrent de vergoeding van eventuele kosten.

Een hogeronderwijsinstelling kan zich dus verzekeren om, ondanks de aansprakelijkheid van de stagegever, toch financieel tussen te komen. Dat geldt alleen indien dat zo wordt overeengekomen. En dus blijft het logisch dat de memorie stelt dat in principe de schadevergoeding ten laste van de stagegever gelegd wordt. Dat is een positie die logisch samenhangt met de aansprakelijkheid. Enkel wat het regelen van de kosten betreft, kun je een vrijwaringsbeding afsluiten, maar dan moet je dat nog eens specifiek gaan regelen als instelling.

Qua territoriale toepassing verandert de decretale verankering voor het hoger onderwijs de al bestaande toestand niet. Voor stages in Wallonië en Brussel is artikel 1384 van het burgerlijk wetboek van toepassing voor België. Elke werkgever is dus als toezichthouder in principe aansprakelijk voor de student-stagiair. Ook in die gevallen geldt dat een exonerationbeding niet kan, maar een vrijwaringsbeding over de pecuniaire gevolgen behoort wel tot de mogelijkheden, ook als het gaat om stages buiten Vlaanderen.

Voor stages in het buitenland is de wetgeving van toepassing van het betreffende land. De plaatselijke wetgeving bepaalt dus de aansprakelijkheid en de mogelijkheid om eventueel een vrijwaringsbeding op te nemen. Het gaat dus telkens niet over de aansprakelijkheid, maar over de vrijwaring voor de gevolgen.

Dan was er uw vraag over de VLHORA en de oneerlijke concurrentie tussen de hogescholen. Ik heb geen schrijven van de VLHORA gekregen. Mocht u dus een aan mij gericht schrijven hebben, dan interesseert mij dat, want ik heb geen schrijven gevonden. *(Opmerkingen van Tine Soens)*

Ik heb wel vernomen dat de hogescholen binnen de VLHORA hebben gesproken en ook contact hebben opgenomen met Assuralia. Ik heb ook vernomen dat verschillende instellingen al via hun verzekeraars tot een sluitende oplossing zijn gekomen en hun polis voor burgerlijke aansprakelijkheid hebben laten aanpassen, om te vermijden dat de eventuele risico's een drempel zouden betekenen.

De regelgeving zelf is er gekomen om rechtszekerheid te bieden. Ze heeft geen nieuwe situatie gecreëerd. Dus ook in het verleden zou de stagegever aansprakelijk geweest zijn, door de toepassing van het algemene aansprakelijkheidsrecht. Op diezelfde manier was het ook in het verleden mogelijk om via een vrijwaringsbeding afspraken te maken over de pecuniaire gevolgen, zodat die geen drempel hoefden te betekenen. We hebben nu enkel, door het specifiek op te nemen in de Onderwijsdecreten, klaarheid geschapen over hoe de regeling in elkaar zit. Maar als het er niet in zou staan, zou die ook van toepassing zijn.

Er was dus blijkbaar verwarring over. Ik heb geprobeerd om dat nu wat duidelijker te schetsen. Mijn mensen zijn ook bereid om daarover in gesprek te gaan, als dat nuttig zou zijn. Ik zie de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) trouwens volgende week. Mocht dat een groot probleem zijn, kunnen we dat daar ook nog eventjes bekijken.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik denk dat er inderdaad veel verduidelijkt is. Hopelijk is het nu voor iedereen duidelijk dat het niet in strijd is met de decreetgeving en dat een vrijwaringsbeding nog altijd wel kan, dat de aansprakelijkheid logischerwijs bij de stagegever ligt, maar dat instellingen wel de kosten op zich kunnen nemen. Het lijkt mij goed dat u in gesprek gaat met de VLHORA, waar die verwarring dus wel nog heerst, om daar ook duidelijkheid te scheppen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik verwijs naar de bespreking van de invoering van dit artikel in het Onderwijsdecreet. Zoals de minister aangeeft, moeten we de memorie samen lezen met het artikel over het onderwijsniveau waarover het gaat. In dit geval is er bewust een duidelijk onderscheid gemaakt in de memorie tussen het leerplichtonderwijs en het hoger onderwijs. Over de grondslag van het geheel moeten we wel terug naar de jaren 2000, toen er een belangrijk arrest werd gevelde door de Raad van State naar aanleiding van een ongeval met een leerling-stagiair in een stoeterij. Daarin is vastgesteld dat die leerling-stagiair gelijkgesteld wordt met een werknemer en dus valt onder de arbeidsongevallenverzekering van de stagegever. Dat is een belangrijk uitgangspunt.

Minister, u hebt het duidelijk aangegeven: het gaat hier om een mogelijkheid voor het hoger onderwijs, het is geen verplichting, maar ook geen onmogelijkheid. De volgende vraag die bij heel wat instellingen voor hoger onderwijs opkomt, is: doen we dit best wel of best niet? Daarvoor moet immers een extra verzekering worden afgesloten. Als ze die verzekering afsluiten, wat is dan het verzekerd risico, aangezien het eigenlijk al geregeld is wie moet betalen? Dat vind ik toch een opmerkelijk gegeven, ook in het kader van de vrijwaring in tweede orde. Dit lijkt dus een interessante juridische intellectuele oefening, maar ook niet meer dan dat. In de praktijk is op dit moment alles duidelijk geregeld. Bij mijn weten zijn er bij de Raad van State en ander rechtscolleges geen zaken hangende die hierover gaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank u voor de aanvullingen. Binnen de VLHORA is er contact opgenomen met Assuralia, net om precies te kijken wat we best doen en hoe we het beter kunnen aanpakken. Het is wel van belang dat we in de onderwijsregelgeving zelf expliciteren wat kan en niet kan. Indien dat er niet in stond, dan hadden we te maken met een vrij gelijkaardige situatie en moest er gezocht worden naar de toepasselijke regel. De verzekering blijft dan wel een afweging die nog moet gedaan worden. Ik vind het goed dat binnen de VLHORA, waarin alle hogescholen samen zitten, gekeken wordt wat de voor- en nadelen zijn van deze of gene optie. Op 8 februari zit ik samen met de VLUHR en zal ik hun vragen of er in dit verband bijzonder noden zijn en of mijn administratie extra toelichting dient te geven. Hierover kunnen ze natuurlijk autonoom beslissen, maar we hebben nu wat verduidelijking proberen te geven.

We proberen de onderwijsregelgeving te coördineren, maar met oude onderwijsdecreten kan er in geval van memories bij andere artikelen wel wat verwarring optreden.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister, het is goed dat u in overleg gaat met de VLUHR daarover en dat elke hogeschool en elke universiteit hetzelfde doet daarrond. U hebt overleg met hen op 8 februari, en ik hoop dat u ons op de hoogte zult houden van wat daaruit komt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de JoJo- en schoolspottersprojecten – 897 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Sinds 2001 lopen binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap twee startbanenprojecten: het project Scholen voor Jongeren - Jongeren voor Scholen (JoJo-project) en het project Verkeersveiligheid (VeVe-project).

De startbanenprojecten willen laaggeschoolde jongeren een leerrijke eerste werkervaring aanbieden in scholen, lokale besturen en organisaties. Anderzijds willen de startbanenprojecten hen de kans geven om bijkomende opleidingen te volgen. Zo heeft de jongere een extra troef in handen om duurzaam ingeschakeld te worden op de arbeidsmarkt na de tewerkstelling als startbaner.

Het JoJo-project wil scholen met een publiek van jongeren met schoolse problemen een bijkomende werkkraft bieden om te werken aan een positief schoolklimaat. Het VeVe-project, de schoolspotters, streeft ernaar een verkeersveilige schoolomgeving te creëren en het school-woonverkeer veiliger maken.

Beide projecten zijn zeer succesvol en bewezen ontegensprekelijk hun nut – niet alleen voor de jongeren in de startbaanprojecten maar ook voor lokale besturen en scholen. Jongeren spreken jongeren aan. Het blijkt vaak effectiever dan wanneer leerkrachten of agenten dit zouden doen. De jongeren kennen elkaars leefwereld, spreken elkaars taal. Voor de jongeren in de projecten betekent de startbaan soms het verschil tussen op het rechte pad blijven en een toekomst kunnen uitbouwen of een leven aan de rand van de maatschappij.

Eind december kregen lokale besturen een brief in hun bus. De inhoud ervan staat ook te lezen op de website van het onderwijsagentschap AgODi:

“Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) organiseert en coördineert de startbanenprojecten Scholen voor Jongeren – Jongeren voor Scholen (JoJo) en Verkeersveiligheid (VeVe). De financiering ervan gebeurt deels vanuit het budget van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming en deels vanuit het budget van het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE). De Vlaamse Regering heeft besloten het budget vanuit het beleidsdomein WSE anders te besteden. Daardoor verliezen de startbanenprojecten ongeveer de helft van hun middelen. Op termijn vermindert dus het aantal startbaners.

Vanaf 1 januari 2017 is het voorlopig niet mogelijk om nieuwe jongeren met een startbaanovereenkomst aan te werven. AgODi licht de werkgevers in het JoJo/VeVe-project zo snel mogelijk in over het verdere verloop.

Werkgevers kunnen in 2017 en 2018 wel nog steeds de arbeidsovereenkomst van hun startbaner verlengen. De einddatum van de laatste arbeidsovereenkomst is dan

uiterlijk 31 december 2018. Om de arbeidsovereenkomst te verlengen blijven alle voorwaarden dezelfde.”

Minister, omdat de JoJo's, VeVe's en ook schoolspotters zo belangrijk zijn voor kwetsbare jongeren en lokale besturen, werd ik hierover met grote ongerustheid aangesproken door verschillende van onze lokale mandatarissen. Ook het werkveld spreekt van een zeer pijnlijke beslissing, maar u zou nog in overleg zijn met minister Muyters hierover. Na de hervorming in de PWA met grote gevolgen voor de naschoolse opvang zou dit opnieuw een kaakslag zijn voor scholen en lokale besturen. Wat zijn concreet de plannen met deze startbaanprojecten? Kunt u het voortbestaan van de JoJo's, schoolspotters en VeVe's garanderen? Klopt het dat u hierover onderhandelde met minister Muyters? Wat zijn de resultaten van die gesprekken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, bij de aanvang van de startbanenprojecten voorzag de federale overheid in een budget in uitvoering van het samenwerkingsakkoord van 1 augustus 2002 tussen de staat en de Vlaamse Gemeenschap betreffende de startbaanovereenkomst. In 2006 zijn de startbanenprojecten uitgebreid. Naast een inhoudelijke verruiming werd toen ook voor het eerst vanuit Vlaanderen in een budget voorzien. Dit budget kwam vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming.

In het kader van de zesde staatshervorming zijn alle projecten overgedragen naar Vlaanderen. Als gevolg hiervan is ook het federale budget voor de startbanen overgedragen naar het beleidsdomein Werk en Sociale Economie (WSE), dus niet naar Onderwijs. Op dit moment gebeurt de financiering van de startbanen gedeeltelijk vanuit het beleidsdomein WSE en gedeeltelijk vanuit het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Dat is ongeveer fiftyfifty.

De Vlaamse Regering heeft als doel gesteld om de omslag te maken naar een meer activerend werkgelegenheidsbeleid. Daarom is beslist om de middelen voor de globale projecten, namelijk 5,7 miljoen euro, om te zetten in werkervaringsplaatsen tegen 31 december 2018. Deze beslissing is ook van toepassing op het budget dat voorzien was voor startbanen uit de pot Werk. Vanaf 31 januari 2018 is het dus niet meer mogelijk om vanuit dit budget startbanen aan te werven, maar worden het werkervaringsplaatsen.

Ik ben het met u eens dat de startbanenprojecten zeker nuttig zijn. Dat blijkt ook uit het laatste jaarverslag van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) over de startbanenprojecten, waar we zien dat voormalige startbanen het goed doen op de arbeidsmarkt. Vandaar had ik de vraag wat er bij de omslag naar werkervaringsplaatsen zou gebeuren met het budget vanuit Onderwijs. Wordt dat allemaal in werkervaring gestopt of zullen we een niet onbelangrijk deel, namelijk 5,7 miljoen, houden om startbanen ook in de toekomst aan de slag te helpen? Na de evaluatie is beslist om vanuit het beleidsdomein Onderwijs het bedrag integraal te bewaren en te blijven besteden aan startbanenprojecten.

Dit heeft tot gevolg dat niet alle plaatsen voor JoJo's, VeVe's en schoolspotters behouden zullen kunnen blijven. Ik zal alle verschillende soorten projecten behouden om dan te bepalen welke werkgevers het meest geschikt zijn om een beroep te kunnen doen op een startbanen en welke niet. Weet wel dat er ook werkervaringsplaatsen worden uitgewerkt door minister Muyters. Het is zeker niet uitgesloten dat jongeren ook in die nieuwe systemen aan de slag kunnen.

We hebben inderdaad overleg gehad met het kabinet van minister Muyters. Deze gesprekken gingen voornamelijk over de manier waarop we een zachte overgang kunnen organiseren. Het resultaat van deze gesprekken is dat iedere startbanen,

ongeacht van welk budget hij of zij wordt betaald, in 2017 en 2018 een contractverlenging zal krijgen. De voorwaarden voor de jongeren om in aanmerking te komen voor een contractverlenging blijven ongewijzigd. Jongeren moeten dus voldoen aan de leeftijdsvoorwaarde en aan de voorwaarden met betrekking tot hun opleidingstraject. Ondertussen wordt de nieuwe procedure voor de werkervaringsplaatsen uitgewerkt en gaan we kijken op welke manier we kunnen garanderen dat de activeringsmaatregel goed kan worden ingezet voor een deel van de doelgroep.

Werkgevers die geen beroep meer kunnen doen op een startbaner of die naast hun startbaner verdere ondersteuning willen of scholen die nog nooit een beroep gedaan hebben op een startbaner, kunnen een beroep doen op een extra kracht via het systeem van tijdelijke werkervaringsplaatsen van VDAB. Dat is de plaats waar het budget naartoe gaat. Samen met minister Muyters zal ik dus zeker ook alle werkgevers wijzen op de mogelijkheden die er bestaan. Het is goed om een grote informatieronde daarover te organiseren.

Vanuit Onderwijs blijven we dus investeren in de startbaners zoals die vandaag bestaan.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ze vervullen echt wel een belangrijke taak. Ze zijn heel belangrijk voor steden en gemeenten en scholen. Mochten we dit verder afbouwen, dan betekent dit een extra afbouw van de omkadering van het onderwijs. Ze hebben echt een rol van betekenis. Ik weet niet of het cijfer klopt, maar er zouden zo'n 370 tewerkstellingsplaatsen zijn voor kwetsbare jongeren. Mocht dit halveren en enkel via Onderwijs kunnen worden voortgezet, dan zou dat nog steeds problematisch zijn. De resultaten zijn echt wel goed, zoals u zei. 57 procent van die startbaners heeft na het doorlopen van het traject een duurzame job. Dat is een stuk hoger dan bij de groep die de startbaan niet heeft gevolgd. We hebben er alle baat bij, niet alleen vanuit onderwijs of de steden en gemeenten, maar ook maatschappelijk.

U en ik hebben een brief gekregen van de pedagogische werkgroep van de Antwerpse OKAN-scholen (onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers). Zij stippen nog eens aan hoe belangrijk dat is voor OKAN-leerlingen. Dat zijn vluchtelingen die hier erkend zijn en onderwijs hebben genoten. Het is een bijzonder kwetsbare groep op onze arbeidsmarkt. Vaak konden die OKAN-leerlingen, die het echt moeilijk hebben om een volwaardig schooltraject af te werken en terecht te kunnen op de arbeidsmarkt, via die projecten dan ook evolueren naar een duurzame tewerkstelling.

De mensen uit Antwerpen roepen er in die brief echt toe op om ervoor te zorgen dat de voorwaarden niet te veel worden aangepast en dat de duur van die projecten op drie jaar blijft liggen, ook wat betreft de werkervaringsplaatsen van minister Muyters. Ik weet niet hoe die er zullen uitzien en hoe ze concreet zullen worden ingevuld. Maar de duur om die leerlingen de tijd te geven om te groeien en die arbeidscompetenties te verwerven, is noodzakelijk en belangrijk. Die zou dus niet korter mogen zijn. Zorg dat dat overlapt met schooljaren. Zorg ook dat er in voldoende opleiding is voorzien. Want die vorming is natuurlijk een zeer belangrijk aspect, aangezien de competenties daar worden aangeleerd. Zorg dat er overlap is tussen het uitstromen van de ene schoolspotter of JoJo'er en de andere die dan begint. Dat waren de voorwaarden in de huidige projecten.

Minister, zullen die dan behouden blijven in de nieuwe werkervaringsplaatsen en in de projecten zoals die er nu zullen uitzien? Kunt u mij en het veld daarover garanties geven? Er heerst grote ongerustheid.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik sluit mij graag aan bij deze vraag om uitleg. Misschien is 'vraag' een slecht gekozen woord, omdat ik mij toch wat zorgen maak, minister, collega's.

Minister, mevrouw Meuleman, u hebt beiden naar de resultaten verwezen. Het was een korte verwijzing. Ik permitteer het mij om er toch iets dieper op in te gaan. Datzelfde jaarverslag van AgODi waarnaar wordt verwezen – het laatste dat ik heb, dat van 2015 – toont aan dat het doelpubliek dat wordt bereikt, net zeer kwetsbaar is. In het JoJo-project is 37,3 procent van de jongeren van een andere etnisch-culturele achtergrond. 63,7 procent van de tewerkgestelde jongeren is kansarm. Als we weten dat die JoJo'ers op scholen worden tewerkgesteld en we weten hoe de groep van de andere personeelsleden is samengesteld, is dit ontegensprekelijk een verrijking voor die groep. De JoJo'ers zijn meer wat er in de klas zit dan wat er voor de klas staat. Ik zeg dat met spijt, want ik zou al veel langer graag hebben dat de diversiteit die we in de straten en de klassen zien, er ook voor de klas is.

Bij het VeVe-project, waar de mensen veel meer terechtkomen bij gemeentelijke diensten, bij De Lijn, is 19,8 procent van een andere etnisch-culturele afkomst en komt 52,9 procent uit kansarmoede. Ook daar weer, bij de gemeenten, kunnen we niet zeggen dat er al zo'n grote diversiteit is bij het personeel. Ook hun leeftijd vormt een zeer rijke aanvulling op het huidige personeelsbestand.

De coördinatoren bij AgODi van JoJo en VeVe hebben vorig jaar 351 bezoeken afgelegd. Pro memorie: de eerste coördinator bij AgODi was Gunther Van Neste, die op dit moment het Agentschap Integratie en Inburgering leidt. Je zult maar een startbaan hebben en nadien carrière maken. Als er een mooi bewijs bestaat van hoe dat doorgaat, is het dat toch wel. Met die bezoeken hebben die coördinatoren iets minder dan de helft van de jongeren – er waren in totaal 653 JoJo's en 158 VeVe'ers – bereikt. Bij 351 van die scholen en gemeenten legden zij bezoeken af. Ik kan in ieder geval zeggen dat dit er binnen het alternatieve circuit van het wijkwerken al bij zal inschieten. In 2015 hebben ze 91 procent van hun vormingsbudget besteed. Centraal werden er nog eens 30 vormingsdagen georganiseerd, zowel voor coaches die binnen de scholen of gemeenten aan de slag gaan met die jongeren, als voor de startbaners zelf.

74,5 procent van de jongeren was 24 maanden na de startbaan minstens op één moment aan het werk. In vergelijking met elke andere vergelijkingsgroep binnen hun sociale achtergrond is dat een verschil met maar liefst 14,8 procent. Er waren dus 15 procent betere resultaten voor die doelgroepen binnen deze projecten dan binnen eender welk vergelijkbaar project dat binnen de overheid loopt. Dan snap ik eerlijk gezegd niet dat er voor de helft van het budget van JoJo en VeVe zo snel wordt overgegaan naar een systeem van het laten opgaan in een grote pot. En ik wil niet te negatief zijn over die grote pot, maar ik vind altijd: verander wat moet veranderd worden en behoud wat goed is.

Ik heb het eens opgezocht, omdat verschillende collega's hierover al vragen hebben gesteld. In de begrotingsbespreking 2015, over de begroting 2016, benadrukte u, minister, "dat het zeker niet de bedoeling was dat de middelen voor startbanen zouden verdampen bij de inkanteling in de grote onderwijsbegroting. Onderwijs is vragende partij voor het behoud van de startbanenprojecten." Dan werd het wat technisch: in het ene jaar was dat het dubbele van het andere jaar, maar dat kwam net door de staatshervorming.

Minister, als ik de resultaten bekijk die we jaar na jaar in het verslag van AgODi kunnen lezen, als ik spreek met ex-JoJo'ers en ex-VeVe'ers die ondertussen, elk op hun niveau, die ervaring hebben meegenomen en nadien een onderwijstraject of arbeidstraject hebben doorlopen, maak ik mij grote zorgen. Dit zijn jonge

mensen die de afgelopen vijftien jaar het verschil hebben gemaakt in ons secundair onderwijs. Ik hoed mij ervoor om emotioneel te worden. Ik heb ooit de start zeer sterk meegemaakt. Ik heb het project zelf getrokken. Na vier jaar heb ik de eerste groep van 300 à 400 mensen bijeen gezien en hun resultaten gezien. Ik was ook heel blij toen u hier de eerste keer in deze commissie getuigde dat de resultaten nadien zijn gebleven. Maar ik maak me echt wel zorgen dat, als we minstens al de helft van het budget verliezen in die grote pot van wijkwerken, die groep die hier succesvol in is opgenomen, wel opgenomen zal kunnen blijven. De scholen die met deze jongeren aan de slag zijn gegaan, zijn niet alleen belangrijk voor die jongeren, maar ook voor de leerlingen. Ik hoop dat we die resultaten in de toekomst zullen kunnen boeken.

Als er nog van die dingen naar boven komen, moeten we, samen met de collega's die Werk en Economie opvolgen, toch maar eens een commissie doen, want ik vind dat hier weinig respect wordt opgebracht voor de resultaten van de laatste zestien jaar door dit zomaar met één pennentrek voor minstens van de helft van het budget te veranderen.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik kan de vraag wel ondersteunen om deze stap zeer goed op te volgen. Het JoJo-project is inderdaad altijd een succes geweest, zowel voor de leerlingen als voor de scholen als voor de leerlingen binnen de scholen. Het heeft in het verleden toch een serieuze bijdrage geleverd aan het bieden van gelijke kansen. Ik wil u dus vragen om het vooral zeer goed op te volgen en om zeker bij te sturen indien het een verkeerde richting zou uitgaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik begrijp de emotionaliteit, maar anderzijds blijven de middelen voor Onderwijs onverkort bestaan. We hebben daarover binnen de Vlaamse Regering gediscussieerd. Ik vind het heel belangrijk dat alle drie de projecten kunnen blijven bestaan: JoJo, VeVe en de schoolspotters. Je zou alles in tijdelijke tewerkstellingsmaatregelen kunnen stoppen, maar dan heb je geen enkel vergelijkingspunt meer. De meerderheidspartijen hebben de keuze samen gemaakt, mijnheer De Ro, om te stoppen met al die verschillende niches en gefragmenteerde middelen en om een grote pot middelen te besteden aan tijdelijke werkervaringsprojecten. Ik onderschrijf uw bezorgdheid of dat wel dezelfde kansen zal bieden aan de jongeren. Maar door het feit dat je de helft van het onderwijsbudget laat bestaan, kun je perfect monitoren hoe het loopt. Het zou kunnen zijn dat die tijdelijke werkervaringsprojecten goed lopen. Dat weten wij nog niet. Ik weet niet in detail hoe ze er zullen uitzien. Dat loopt tot 31 januari 2018. Er is een garantie dat alles blijft in 2017 en 2018. We moeten dus die voorwaarden eens bekijken. Ik vind het een goede suggestie om op het ogenblik dat ze vorm krijgen, een bredere commissie daarover te organiseren.

Ook het plaatselijk tewerkstellingsagentschap (PWA) is niets definitiefs. Dat moet een incentive zijn om in de reguliere tewerkstelling te geraken. Ik kan niet tegen die filosofie zijn. Ik vind dat een correcte filosofie.

Met deze groep jongeren wordt succes geboekt. We zien resultaten. De meesten stromen na één jaar al door. Dat is goed. Ze blijven niet zitten. Het is een beetje anders dan bij het PWA. Er komen heel snel nieuwe jongeren in de cyclus.

Jo De Ro (Open Vld): Ik begrijp de commentaar op het PWA, maar het is geen val.

Minister Hilde Crevits: Ik zei net dat we zien dat de jongeren heel snel doorstromen. We hebben geprobeerd een evenwicht te zoeken met de principiële keuze die bij de start van deze regering werd gemaakt om alle middelen binnen Werk en Sociale Economie te zetten op één instrument, dat mensen snel in de reguliere tewerkstelling haalt. Ik had als minister van Onderwijs ervoor kunnen kiezen om

ook mijn middelen daarin te steken. We hebben dat niet gedaan, om nu net tegemoet te komen aan de bezorgdheden die hier worden geuit. Ik ben het er zeker mee eens. We moeten goed opvolgen hoeveel jongeren er gebruikmaken van het nieuwe systeem en of dat voor dezelfde doorstromingskansen zorgt als wat nu bestaat. Dat zal zeer goed gemonitord worden. Vooraleer het nieuwe systeem in werking treedt, zullen we daarover – veronderstel ik toch, collega's – uitgebreid van gedachten kunnen wisselen, ook met de minister van Werk.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, dat zou toch allemaal niet te lang mogen duren. Heel wat lokale besturen, mensen op het veld, scholen, mensen in die trajecten zelf, en mensen die die jongeren begeleiden, zitten met heel wat vragen. Die onzekerheid is echt niet gunstig. In Gent zijn er 34 JoJo's en 5 schoolspotters. De stad Gent investeert daar ook middelen in, om dat project te versterken. Die onzekerheid blijft. Dat is moeilijk werkbaar.

Ik heb ook de vraag gesteld van de Antwerpse pedagogische werkgroep van OKAN-coördinatoren (onthaalonderwijs voor anderstalige kinderen). Ik hoop dat u rekening houdt met die bezorgdheden. U zegt dat u dat nog niet in detail kunt zeggen, maar zij duiden toch wel een aantal bezorgdheden aan: voldoende tijd om zich te ontwikkelen, rekening houden met het schooljaar, in voldoende opleiding blijven voorzien, blijven focussen op de OKAN-leerlingen. Kunt u garanderen dat er rekening zal worden gehouden met die bezorgdheden? Wat gaat u antwoorden op de brief die u daarover hebt ontvangen? Die brief is gedragen door steden als Antwerpen en Gent. Er moet toch echt rekening worden gehouden met die bezorgdheden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Meuleman, ik ben het ermee eens. Voor mij is het belangrijk dat we een goed zicht hebben. We hebben zekerheid voor 2017 en 2018. Maar het is belangrijk dat als we zicht hebben op de nieuwe maatregel, we deze goed doorspreken met het veld. Ik zal uiteraard antwoorden op alle brieven die we krijgen, maar we moeten er vooral voor zorgen dat onze antwoorden duidelijkheid kunnen verschaffen.

Ik deel de zorg dat de output even goed is als wat nu gebeurt. Anders zou ik die projecten niet hebben laten bestaan. Als die zorg wordt weggenomen, als we zien dat die output na een jaar draaien goed blijft en dat er goed op wordt ingepikt, dan kunnen we nog eens evalueren. Dan kunnen we bekijken of we het allemaal kunnen hervormen of dat het misschien beter is dat het anders is. Dan zullen we de discussie opnieuw voeren. Maar ik vind wel dat we het nieuwe instrument een kans moeten geven.

Indien ik de middelen zou hebben overgeheveld of ook voluit zou hebben ingezet op het andere ... Ik begrijp de kritiek. Het is trouwens goed dat er kritiek is. Maar we zullen zeker de kans krijgen om het op te volgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over mogelijke problemen voor de onderwijssector door de hervorming van het PWA-stelsel

– 962 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over wijk-werken in het onderwijs

– 988 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, de hervorming van het PWA-stelsel en de opvolging daarvan is al meerdere keren aan bod gekomen, zowel in de commissie, als in de plenaire vergadering. Verschillende collega's van deze commissie en ikzelf zijn bezorgd over de impact van deze hervorming op het onderwijs, vooral dan op de voor- en naschoolse opvang en het toezicht op het busvervoer in het buitengewoon onderwijs. Het nieuwe PWA-stelsel zet de permanente inzet van PWA'ers binnen onderwijs voor een stuk op de helling. De onderwijsinrichters hebben hun ongerustheid reeds geuit. U hebt die brieven ook ontvangen en we hebben er in de plenaire vergadering over gesproken. Het is dus goed dat de uitrol van de hervorming een half jaar extra tijd krijgt en dat u in overleg kunt gaan met alle betrokkenen om tot een goed resultaat kan komen en na te gaan waar de inzet van PWA'ers in de onderwijswereld kan worden voortgezet.

In verband met dit overleg heb ik volgende vragen. Is er sinds het uitstel reeds overleg geweest met minister Muyters? Ik had ook begrepen dat minister Vandeuren vragende partij is om te spreken over het effect van wijk-werken op de welzijnssector. Zo ja, wat is het resultaat van dit overleg en hoever staan we specifiek voor onderwijs? Zo neen, wanneer staat dat overleg gepland?

Het extra half jaar mag geen aanleiding geven tot vertraging. Het zou dan ook goed zijn dat het ministerie van Onderwijs weet hoeveel mensen er in de beide oude trajecten, startbanen en PWA, actief waren, hoeveel er in de toekomst nog actief zullen kunnen zijn, en vooral hoe ze zullen worden opgevolgd. Over dat laatste maak ik me grote zorgen, minder voor PWA'ers, maar wel voor startbanen. De kracht van het project was net de opvolging op de werkplekken waar deze mensen naartoe worden gestuurd. We zien dat ook bij stages in het buitengewoon secundair onderwijs. En de stageplaats, de omgeving dus, én de opvolging zijn van belang. Als het geen en-en-verhaal is, dan loopt het mis. Dan lopen jongeren verloren en zijn werkgevers ook niet altijd tevreden over de stages. Dit laatste punt zat niet in mijn vraag om uitleg en is ook eerder naar de voorzitter gericht. Als we dat willen opvolgen, moeten we van het ministerie de cijfers krijgen, om zo nu een nulmeting te hebben en dan over een jaar, twee jaar, drie jaar een stand van zaken op te maken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, mijn vraag sluit perfect aan bij de vraag van collega De Ro. De conceptnota wijk-werken, zoals de hervormde PWA-werking zal heten, viert intussen bijna haar eerste verjaardag. De voorbije periode vloeide er daarover al heel wat inkt. Verschillende sectoren voelen zich nauw betrokken, gezien de PWA-werking zich over een breed spectrum aan activiteiten uitstrekt.

Op 1 januari 2017 werden de PWA-beambten al van RVA naar VDAB overgeheveld. De effectieve inwerkingtreding van het nieuwe wijk-werken werd

echter met zes maanden uitgesteld van 1 juli 2017 naar 1 januari 2018, omdat uw collega-minister Muyters alle tijd kan gebruiken om de hervorming meteen op het juiste spoor te zetten.

Een van de activiteiten van de huidige PWA'er is de voor- en naschoolse opvang in scholen. Die zijn zeer tevreden over de extra ondersteuning door werkzoekenden. Iedereen wint bij het systeem. De werkzoekende kan iets extra bijverdienen boven op zijn uitkering en verwerft competenties. De scholen kunnen een beroep doen op minder dure arbeidskrachten die toch makkelijker te vinden zijn. Ouders hoeven geen grote sommen geld neer te tellen om hun kind veilig binnen de schoolmuren op te vangen.

Hoewel u, minister, al meermaals hebt aangekondigd dat er voor de scholen maar één fundamenteel iets verandert, namelijk dat de duurtijd tot zes maanden wordt beperkt, maximaal één keer met zes maanden te verlengen, horen we toch nog steeds her en der vragen over de toekomst en leeft er enige onzekerheid. Is het voor een school werkbaar om in één schooljaar met verschillende PWA'ers te moeten werken, gezien de verkorte duurtijd? Zullen er nog voldoende wijk-werkers zijn die deze taken op zich willen nemen, met de nodige zorg voor kwaliteit? Zal de opvang voor zowel de school als de ouder betaalbaar blijven? Deze vragen horen we in het veld. Terwijl de eerste vraag eerder een subjectief gegeven is, eigen aan de school en wijk-werker, zullen de andere twee vragen allicht affirmatief kunnen worden beantwoord. De doelgroep blijft gelijkaardig als voorheen, en wie in het systeem zit, zal er ook in kunnen blijven indien hij of zij onvoldoende klaar is om naar de reguliere arbeidsmarkt door te stromen. Ook het chequesysteem blijft bestaan.

Minister, kunt u een korte stand van zaken geven met betrekking tot het dossier wijk-werken? Is er al duidelijkheid wie de overgang zal regelen van wijk-werkers die uit het systeem kunnen doorstromen of wier termijn erop zit? Wie zal aan de scholen de nieuwe wijk-werkers aanleveren? Werd er al gesproken over een mogelijke andere termijn specifiek voor de scholen, als uitzondering op de regel van zes maanden, gezien het belang voor de school, de ouder en het kind?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank voor deze interessante vragen, waarop ik natuurlijk nog niet echt in detail kan antwoorden, omdat ik ook nog wacht op interessante antwoorden.

Zoals u weet, past de hervorming van het PWA-stelsel in het kader van het activeren van werkzoekende. Dat is de bevoegdheid van collega Muyters, maar wordt uiteraard ook binnen de regering besproken.

Dat is ook uitgebreid aan bod gekomen in de plenaire vergadering. Collega Muyters heeft – en ik vind het wel van belang om dat hier nog eens te vermelden – in het parlement expliciet gezegd dat hij zeker bereid is om bij de opmaak van het decreet rekening te houden met de ingewonnen adviezen, vanuit een filosofie van het in de toekomst sneller activeren en helpen doorstromen naar de reguliere arbeidsmarkt van PWA'ers. Die filosofie is dus zeker oké. Die kan door iedereen worden onderschreven, denk ik.

Hij heeft al ook drie garanties gegeven. Ten eerste, wie vandaag al in het PWA-statuuut zit, kan daar blijven. Ten tweede, de prijs van de cheques zal niet veranderen. Ten derde en ook heel belangrijk, er zal werk worden gemaakt van een kwalitatieve toeleiding. Daar wordt dus zorg aan besteed.

Het wijk-werken is uitgesteld tot 1 januari. VDAB is op dit ogenblik bezig met de voorbereiding van een nieuw systeem. Er zal een voorstel aan de Vlaamse

Regering worden voorgelegd op basis van de adviezen die al zijn ingediend, maar dat voorstel zal ook nog eens worden afgetoetst met de onderwijskoepels. We gaan dat dus niet doen zonder dat af te toetsen bij de mensen van het onderwijs, om ook te bekijken hoe en wat.

Mijnheer De Ro, u vroeg statistische informatie. Ik vind dat een zeer goed idee. Dat waren we trouwens ook van plan. Ik denk dat er een nulmeting moet gebeuren. Je hebt het verleden, je hebt de nulmeting en je hebt het nieuwe systeem. We moeten goed bekijken hoe we de huidige meting kunnen afzetten tegen het nieuwe systeem en wat goed en niet goed werkt. Het is zeker niet de bedoeling van de Vlaamse Regering om mensen uit de statistieken te doen vallen. Integendeel, het is net de bedoeling ervoor te zorgen dat van het PWA-systeem, dat nu voor sommigen een eindstation is, een activerend station wordt gemaakt, zodat ze op een andere bestemming kunnen geraken.

Mijnheer De Meyer, het zal heel belangrijk zijn om ook te kijken naar de mensen die de doorlooptijd in het PWA-systeem achter de rug hebben en niet geactiveerd zijn geraakt daardoor. Die mogen natuurlijk niet ergens in een zwarte zone terecht komen. Dat is ook zeer problematisch. Daarom wordt in het kader van het W²-decreet ook bekeken voor welke taken die mensen voor wie activering niet kan, wel nog kunnen worden ingeschakeld. Misschien ontstaat daar dus ook nog een mogelijkheid. Dat is echter iets dat door de drie ministers, door collega Vandeuren, collega Muyters en collega Homans samen moet worden uitgewerkt. Dat is een nieuw instrument dat wordt ontwikkeld. Ik kan u daar echter nog geen details over geven, omdat men daarover volop aan het onderhandelen is.

Mijnheer De Ro, het klopt dat het uitstel geen afstel mag worden, maar naar ik begrijp, is dat niet het geval. Wel worden de adviezen goed en grondig herwerkt om tot een zo goed mogelijk instrument te komen, dat mensen activeert.

Mijnheer De Meyer, er was uw vraag of het zal gaan voor scholen om dat op deze manier te doen. We zullen zien op welke manier de maatregelen ook precies worden gedefinieerd, en wat er eventueel ook kan komen in het kader van het W²-decreet. Dat moet dus ook nog worden verduidelijkt in de komende periode.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, in de plenaire vergadering, en ook hier in de commissie vandaag, worden twee begrippen een beetje door elkaar gebruikt: werkzoekenden activeren enerzijds en mensen aan de slag krijgen, uit de PWA-val halen anderzijds. Ik heb zelf gesproken met een aantal PWA'ers die ongerust waren. Wat hen stoorde, was dat men het heeft over activeren. Ze zeiden me dat, als er nog eens iemand het tegen mij heeft over activeren, ik die persoon met hen mocht meesturen. Om kwart voor zes staan die mensen op de bus van het buitengewoon onderwijs te wachten. Dan zijn ze op pad. Tweeënhalf uur later stoppen ze met een bus met 35 kinderen, die allemaal verwachten dat er een beetje orde wordt gehouden in de bus. Dan gaan ze terug naar huis en om kwart over drie staan ze opnieuw klaar, geactiveerd, om met die bus te rijden. Als het vlot gaat met het verkeer, zijn ze om half acht 's avonds thuis. Er zijn ook de mensen die de voor- en naschoolse opvang doen. Die zijn 's morgens tussen zes en half negen actief, doen 's middags ook nog eens het middagtoezicht en 's avonds ook nog eens de naschoolse opvang. Die ergeren er zich wat aan als men het heeft over activeren. Ze wijzen me erop dat ze geen werklozen zijn die thuis zitten. Zij werken.

Dan heb ik het niet over de val en het feit dat die mensen geen sociale zekerheid opbouwen, maar voor hen komt het zeer pejoratief over, wanneer ze dit debat volgen, dat er wordt gezegd dat ze moeten worden geactiveerd. Die zeggen dan 'ga maar eens mee met ons in zo'n bus van het buitengewoon onderwijs' of 'doe

maar eens mee de voor- en naschoolse opvang met dertig, veertig kinderen op de speelplaats, bijvoorbeeld als het slecht weer is'. Minister, het is belangrijk dat u hebt gezegd dat de Vlaamse Regering inderdaad de garantie op een kwalitatieve toeleiding moet bieden. Dat was ook de garantie die minister Muyters heeft gegeven. Ik verwijs naar de ervaringen waarover een aantal inrichtende machten me hebben bericht en die we ook binnen de Onderwijskoepel van Steden en Gemeenten (OVSG) hebben besproken. De huidige PWA's hadden inzake die toeleiding in ieder geval met heel wat lokale schoolbesturen een zeer sterke en zeer goede band. Wat men hoopt, is dat er minstens een even goede, kwalitatieve toeleiding gebeurt. Als er 's morgens iemand ziek blijkt te zijn, of dat nu in het PWA-stelsel of in het nieuwe stelsel van wijk-werken is, dan verwacht een school, die in dit geval de klant, de werkgever is, wel dat kwalitatieve toeleiding erin bestaat dat er heel snel iemand anders is. Dat is kwaliteit. Als in het buitengewoon onderwijs een bus niet kan uitrijden, dan kunnen 35 ouders niet meteen naar hun werk gaan, maar dan moeten ze hun kinderen zelf komen brengen naar een school van het buitengewoon onderwijs. Als er geen voorschoolse opvang is, dan moeten er leerkrachten worden gebeld om om 7 uur op school te zijn. Collega's, ik hoef u niet uit te leggen dat dat geen evidente zaken zijn, en heel wat PWA's waren zeer sterk op dat vlak.

Wat die kwalitatieve toeleiding betreft, wou ik toch ook nog even mijn bezorgdheid meegeven richting VDAB. Ik zal die getuigenissen die ik heb verzameld, ook aan hen overmaken. Als men wil dat laaggeschoolde jongeren die net van school zijn, in de toekomst ofwel via startbanen van het Ministerie van Onderwijs ofwel via dit traject van wijk-werken aan de slag gaan en werkervaring opdoen, dan zal men bij VDAB toch ook wel een extra inspanning moeten doen om de brug naar die jongeren te slaan. Niet overal slaagt men erin om die leefwereld te snappen, om de motivatie of de demotivatie van jongeren in het onderwijs te vatten en hen goed te begeleiden.

Ik wil u dit nog meegeven. Stel, in het worstcasescenario, dat de inrichtende macht, waar ik zelf verantwoordelijkheid in draag, alle PWA's zou moeten vervangen door, op het zelfde niveau, mensen met een contract van tijdelijke of van doorlopende aard, dan betekent dat een meerkost van 250.000 tot 280.000 euro. Het feit dat onderwijs ongerust is, is dus inhoudelijk te verklaren, maar ook financieel. Dat doet geen afbreuk aan het mooie objectief om via wijk-werken mensen effectief uit hun statuut te halen, dat qua sociaal statuut niet het beste statuut is. Maar aan de andere kant betekent dat wel dat als er oplossingen geboden worden, de mensen die jarenlang werkgever zijn geweest van deze mensen, ook niet in de kou mogen blijven staan, als resultaat van een grotere factuur voor hetzelfde werk.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de beoordeling van een complex dossier hangt heel sterk samen met de bril waardoor je naar dit dossier kijkt. Dit dossier heeft uiteraard vele facetten.

Minister, uw antwoord is deels geruststellend, maar anderzijds heeft collega De Ro er terecht op gewezen dat je ook altijd rekening moet houden met de specificiteit van sommige taken waarover we hier spreken. Ik vind het bijzonder belangrijk dat u gesteld hebt dat u, alvorens de maatregelen definitief in te voeren, ze nog zult aftoetsen bij het onderwijsveld en de koepels. Ik vind dat van zeer groot belang.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): Minister, ik volg in de commissie Werk het dossier en het nieuwe concept van wijk-werken op. Daarom wil ik graag aansluiten bij de vragen van collega's De Ro en De Meyer.

Het wijk-werken is inderdaad met zes maanden uitgesteld. Dat is vooral om een goede start niet te verkwanselen. Minister Muyters heeft duidelijk gezegd dat hij wat meer tijd wil nemen voor overleg, om zo ook de onrust die hier en daar op het terrein bestaat, weg te nemen. Die onrust bestaat en ik deel jullie ongerustheid en vragen, collega's. We kunnen daar niet omheen. Er zijn ook wel al een aantal zaken verduidelijkt.

We moeten het overleg een kans geven. Minister Muyters spreekt met de sector en met de mensen op de vloer, die er dagelijks mee bezig zijn. De aankondiging dateert nog maar van ongeveer een maand geleden. Ik pleit er dus voor om dat overleg alle kansen te geven. Ik denk ook niet dat het nog zo lang zal duren voordat we meer klaarheid en duidelijkheid hebben.

Hij gaf ook al aan dat de tarieven en de statuten dezelfde blijven, maar dat dat alleen niet meer voor altijd is. Ik denk dat het nu net de bedoeling is dat mensen na een periode van zes maanden of langer – de duurtijd staat ook ter discussie, daar kunnen we misschien over een paar weken meer klaarheid over hebben – doorstromen naar werk of een opleiding. Dat systeem is niet bedoeld voor een langdurig engagement. Dat is een beetje het spijtige aan het verleden, niettegenstaande het goede dat die mensen met die jobs gedaan hebben. Het was een traject van vele jaren, terwijl ze in het statuut van werkloze bleven zitten, waardoor er een soort nepstatuut werd gecreëerd.

Als de scholen nog van het systeem gebruik willen maken, zullen ze dat nog altijd kunnen doen. Er zullen nog altijd werkzoekenden zijn die een grote afstand tot de arbeidsmarkt hebben, op wie zij een beroep kunnen doen om hen gedurende een periode een werkervaring te geven. Wat de opvang betreft: ik denk niet dat die duurder zal zijn, temeer omdat het opnieuw met werklozen zal zijn dat men wijk-werken zal aanvatten.

Minister Muyters is ermee bezig. Ook op het W²-traject (Werk en Welzijn) zijn de ministers daarmee bezig. Ik wil ervoor pleiten om nog even geduld te hebben en het overleg alle kansen te geven.

Ik ben het tot slot eens met wat de heer De Ro zei over de job van de chauffeurs en die onregelmatige uren. Het is inderdaad bewonderenswaardig dat die mensen dat doen, in dat statuut en voor dat loontje. Ik zou ervoor durven te pleiten om die mensen een volwaardig contract te geven in naam van de firma. Ik ga ervan uit dat we moeten denken in het belang van de werkloze en de werkzoekende.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp-a): Bedankt voor de vraag, collega's. We hadden inderdaad in oktober, naar aanleiding van de commotie die er was ontstaan in het onderwijsveld, ook een vraag hierover ingediend. Wij wachtten de regeling finaal af, vandaar dat we niet opnieuw een nieuwe vraag indienden.

Maar nu het toch op de agenda staat: minister, u spreekt over de nulmeting. Ik denk dat dat zeer waardevol is, omdat we vandaag weten dat meer dan een op vier PWA-uren ten dienste staan van schoolkinderen. Er is de naschoolse opvang, maar ook de stadswachten, die de veiligheid aan de schoolpoort garanderen, zijn vaak PWA'ers. Voor de scholen is dit dus een zeer belangrijk dossier.

Een cruciaal woord in dit kader is 'zekerheid'. In de eerste plaats zekerheid voor de scholen, dat de taken die nu worden uitbesteed via de PWA, blijven kunnen worden uitgevoerd. Ik hoor het mevrouw Van Eetvelde graag zeggen: geef die mensen een volwaardig contract. We zullen u daar zeker niet in tegenhouden en nog minder in tegenspreken, maar dat heeft waarschijnlijk ook een prijskaartje. Meer zekerheid voor de werknemers betekent dat daar waarschijnlijk ook een

financiële injectie tegenover zal staan. Als minister Muyters daarin wil voorzien, denk ik dat men daar in het onderwijs dankbaar op zal reageren.

Minister, u zegt dat u overleg zult plegen met de onderwijsverstrekkers. Het is wellicht zinvol dat eens dat het uitgewerkt kader van minister Muyters er is, het een formeel advies kan worden van de Vlor. Dat kan voor voldoende gedragenheid zorgen om het stelsel te optimaliseren, maar vooral om die zekerheid te bieden aan de meer dan 1200 scholen, volgens de IDEA-studie uit 2014, die vandaag gebruikmaken van het PWA-stelsel.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Ro, de groep mensen die nu in het PWA-stelsel tewerkgesteld zijn, zit wel nog in een werkloosheidsstatuut. Maar ze staan niet werkloos toe te kijken. Ze doen zinvol werk, en het feit dat er van alle kanten zoveel emotionele pleidooien komen om hen hun job te kunnen laten doen, is de beste waardering die ze kunnen krijgen voor het werk dat ze doen. De vraag is natuurlijk of het stelsel waarin ze zitten, wel ideaal is. Mevrouw Van Eetvelde verwees ernaar. Bovendien zitten die mensen niet in een systeem waarin ze begeleid worden naar een job met een volwaardig statuut. Wat te doen? Ofwel laten we het zo, ofwel zoeken we manieren om die mensen die nu die taken uitvoeren, toch te begeleiden naar een duurzame job.

Voor mij hangt aan de hervorming van het PWA-stelsel ook het dossier van het W²-decreet vast. Het gaat over een groep die je niet zo makkelijk de overstap kunt laten maken naar een duurzame job. Het is dan spijtig als we ze in het werkloosheidssysteem laten en ze de kans niet zouden geven om op een zinvolle manier een aantal taken uit te voeren. Daar moeten we zeker rekening mee houden. Dat betekent zeker geen gebrek aan appreciatie voor wat ze nu doen, alleen is dat statuut niet het ideale statuut voor de job die ze nu doen. Het is goed dat die mensen dat ook weten. Ik stel wel vast dat, of die mensen nu soep scheppen tijdens de pauze of meerijden met de bus, ze het dolgraag doen. Dat staat haaks op de preciaire manier waarop ze die job uitoefenen.

Mevrouw Gennez, ook al is het advies van de Vlor niet formeel voorgeschreven, dan kan ik dat wel nog vragen. Ik moet eerst het kader hebben waarbinnen we straks zullen werken. Maar ik heb er geen probleem mee om dat advies dan te vragen. Iedereen, over de partijgrenzen heen, wenst dat die taken, die anders soms moeilijk ingevuld geraken, ook in de toekomst uitgevoerd kunnen worden, zonder te veel extra kosten voor de scholen.

Dan is de vraag, die de heer de Meyer hier terecht op tafel legt, of dat zal werken voor scholen om elk schooljaar iemand anders daarvoor te krijgen en of er voldoende mensen zullen zijn die dat willen doen. Dat zal de tijd moeten uitwijzen. De suggestie van de heer De Ro voor een nulmeting lijkt mij in dit verband zeer nuttig om te kijken of we hiermee niet naar een verschraling gaan van de kansen die we aan mensen geven.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik wil inspelen op wat mevrouw Van Eetvelde heeft gezegd. Wat zal veranderen, is inderdaad de duur waarvoor mensen in dat statuut zullen zijn. Als betrokkene bij twee buitengewone scholen, waarvan één elke dag vier bussen inricht, wil ik zeggen dat het een ernstige inspanning is, deels met middelen die de minister en haar voorgangers ter beschikking stellen, om het opleiden van busbegeleiders professioneler te laten verlopen. Als men die mensen wil leren omgaan met een zeer diverse groep, zoals kinderen met verstandelijke beperkingen, die thuis moeten worden opgehaald, naar school gebracht worden en 's avonds weer naar huis gebracht, dan is de vraag niet alleen of er

voldoende mensen zijn die dat aankunnen en op zich willen nemen, maar ook of het wel efficiënt is om elk jaar de investering te doen om nieuwe mensen daarvoor op te leiden.

Minister, u pleit ervoor om die mensen een volwaardig beroep te geven, wat ik onderschrijf, maar daar zit ook wel een prijskaartje aan. Van alle PWA-taken die er in scholen uitgevoerd worden, zal de busbegeleiding het dossier zijn waarover we eerst de vraag in deze commissie zullen krijgen of dat nieuwe traject wel een beter traject is. Ik ben het met u eens dat je het vorige als nepstatuut of valkuil kunt beschouwen, maar het werkt wel voor de kinderen en voor de scholen. We zullen misschien naar een derde statuut moeten evolueren, maar daarvoor is de opvolging en de evaluatie van cruciaal belang.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Het verdere overleg moeten we vanzelfsprekend alle kansen geven. Dat belet natuurlijk niet dat we de zorgen die leven in het onderwijsveld nog eens uitdrukkelijk naar voren brengen. Ik apprecieer sterk de aanwezigheid van mevrouw Van Eetvelde, die de bekommernissen die hier door meerdere collega's geformuleerd zijn, ook bij minister Muyters nog eens zal overbrengen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een stand van zaken met betrekking tot een nieuw ondersteuningsmodel voor leerlingen met zorgnoden – 989 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de nota inzake het ondersteuningsmodel en het voortbestaan van het buitengewoon onderwijs – 991 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, in De Morgen van 24 januari 2017 konden we lezen dat u een nieuwe nota klaar hebt over het nieuwe ondersteuningsmodel in het kader van het M-decreet. De nota is verspreid, staat op de website van het katholiek onderwijs en is naar de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) gegaan.

In de krant was er een eerste reactie van de mensenrechtenorganisatie Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (GRIP), die vrij kritisch was. Patrick Vandelanotte, expert inclusief onderwijs bij GRIP, stelde: "De maatregelen die minister Crevits nu voorstelt, dreigen inclusief onderwijs af te remmen in plaats van vooruit te helpen." Hij vermoedt dat de maatregelen in de nota juridisch in strijd zijn met het VN-verdrag, en dat lijkt me een terechte bezorgdheid die moet worden uitgeklaard. Hij stelt zich ook vragen bij het ondersteuningsmodel en de vooropgestelde hervorming. Is het niet enkel een herschikking en geen extra ondersteuning?

Wat stellen we ondertussen vast? Er is inderdaad grote ongerustheid. De tijd dringt. Er moet een nieuw ondersteuningsmodel zijn tegen september 2017. Het is niet opportuun om nog eens de huidige overgangsregeling te laten voortbestaan met de waarborgregeling en de bevroren gon-middelen (geïntegreerd

onderwijs). Het nieuwe ondersteuningsmodel moet er dus komen. Alleen is september 2017 wel heel snel als er nog decretaal een en ander moet worden geregeld en als men zich in de praktijk moet klaarmaken om zo'n ondersteuningsmodel uit te rollen.

We mogen absoluut niet dezelfde fouten maken als bij de uitrol van het M-decreet. Voormalig minister Smet was van mening dat we de Rubicon moesten oversteken en dan zien wat er gebeurt. Dat is niet de beste manier van aanpakken. Met het nieuwe ondersteuningsmodel mogen we dat zeker niet doen. Het moet goed worden voorbereid. We hebben gevoeld hoe moeilijk het is om een draagvlak te vinden. Er zijn heel veel mensen bereid om te werken aan inclusief onderwijs, maar het ondersteuningsmodel is belangrijk om mogelijk te maken wat we voor ogen hebben.

Leerkrachten vragen niet alleen duidelijkheid, maar ook extra steun om aangepast onderwijs mogelijk te maken. Wat momenteel bestaat aan extra ondersteuning in het kader van inclusief onderwijs, volstaat niet. Iedereen voelt dat.

Minister, hoe reageert u op de fundamentele kritiek van GRIP? We moeten een antwoord krijgen op de juridische vragen. Wat zult u doen om het veld in staat te stellen om zich tijdig en goed voor te bereiden en te organiseren, aangezien de tijd echt wel dringt? In welke extra ondersteuningsmiddelen kunt u voorzien om inclusief onderwijs te realiseren? Hoe wilt u werken aan het draagvlak bij leerlingen, ouders, leerkrachten en scholen? Hoe zullen de ondersteuningsteams eruit zien? Hoe zullen ze werken? Hoe zullen ze ondersteund worden?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, in de nota van 10 januari die aan de Vlaamse Onderwijsraad is overgemaakt, staan belangrijke principes voor het ondersteuningsmodel. De nota verduidelijkt de positie van het inclusief onderwijs en geeft een overzicht van de krijtlijnen voor het ondersteuningsmodel. De nota is beknopt, duidelijk en overzichtelijk en geeft goed de visie van de Vlaamse Regering weer voor de verdere uitbouw van het inclusief onderwijs.

Er is inderdaad kritiek gekomen op de visie van de minister. Concreet luidt die dat u de inclusie zou tegenhouden en het VN-verdrag inzake personen met een handicap verkeerd zou interpreteren. Vooral het voortbestaan van het buitengewoon onderwijs is onderwerp van kritiek.

Vanuit het beleidsdomein van personen met een handicap, dat ik als lid van de commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin nauw opvolg, ben ik vertrouwd met het VN-verdrag voor de rechten van personen met een handicap. De hele hervorming van de sector personen met een handicap naar een persoonsvolgende financiering is hierop geënt. Zelf zie ik in het buitengewoon onderwijs elke dag opnieuw mensen buitengewone dingen doen. Het lijkt me van belang om vanuit het kind met een beperking te denken en op maat te werken: extra begeleiding in het gewoon onderwijs waar dat kan, buitengewoon onderwijs als dat moet.

Minister, hoe staat u ten opzichte van deze kritiek? Blijft u achter de principes van uw nota staan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Jans, het is wel een speciale vraag of ik achter de principes van mijn nota blijf staan. Die nota is ook binnen de Vlaamse Regering besproken. Ik ga ervan uit dat de hele regering achter de principes van de nota staat.

Er komt hier nog een uitgebreide evaluatie van het M-decreet. Ik zal vandaag dan ook geen pre-evaluatie maken.

De manier waarop de ondersteuning van kinderen in ons onderwijs de toekomstige jaren vorm zal krijgen, bekommert mij bijzonder.

Ik zou willen starten met een ondersteuning van wat mevrouw Meuleman heeft gezegd. Als we naar een nieuw ondersteuningsmodel gaan, moeten we ervoor zorgen dat dat het best mogelijke model is voor de kinderen, maar ook – en dat wordt vaak vergeten – voor de leerkrachten. Want het principe dat tot nu gehuldigd is, met alle sympathie voor geïntegreerd onderwijs (gon) zoals het vandaag bestaat, namelijk dat je kinderen helpt door hen via twee uur gon in de klas of apart te begeleiden, versterkt de leerkrachten op de klasvloer totaal niet. Dat zie ik ook op het veld. Het M-decreet is er. Er zijn op dit ogenblik prachtige voorbeelden op het veld van geslaagd switchen van kinderen. Maar er zijn ook andere voorbeelden, waarbij leerkrachten zeggen dat ze niet over de pedagogisch-didactische vaardigheden beschikken om met bepaalde situaties om te gaan. Dat bekommert mij zeer.

Ik wil een tweede voorafgaande opmerking maken. De consultatienota die ik op de ministerraad heb gebracht, is tot stand gekomen na twee jaar overleg met heel veel mensen. Er is daarover een overleggroep binnen mijn kabinet aan de slag geweest. Die nota is bedoeld om met het brede veld te spreken en te bekijken of dat al dan niet een goede basis is om op te werken. Ik vind het wat spijtig – maar iedereen communiceert natuurlijk zoals hij of zij dat wil – dat er dan plots vanuit één hoek onmiddellijk harde kritiek komt, terwijl we daarover volop de consultatie doen.

Ik kom tot mijn derde opmerking. We moeten – maar u doet allemaal rondes op de scholen – oppassen dat we door de zeer polariserende wijze waarop er over inclusie wordt gesproken, de weg naar inclusie niet moeilijker maken. Het is mijn zorg en mijn taak om van inclusie een positief woord te maken. Ik heb dat al een paar keer gezegd.

Op plaatsen waar ik nu kom, bekijkt men mij soms alsof alles de schuld is van het M-decreet. We hebben het er gisteren in de plenaire vergadering nog over gehad: de agressie in de scholen zou plots de schuld zijn van de kinderen met een grote zorgnood. Dat stemt mij bijzonder triest. Ik vind dat we in dit dossier alle mogelijke inspanningen moeten leveren om op een zachte, maar toch goede wijze de inclusie in ons onderwijs beter en groter te maken.

Daarom gaat de nota die we hebben opgesteld uit van een bijzonder groot respect voor datgene wat al heel veel jaren in ons buitengewoon onderwijs gebeurt. Vlaanderen is een regio waar kinderen heel, heel lang onderwijs krijgen. Ook bij kinderen met bijzonder zware zorgnoden, vinden we – ook ik – het van belang om pas heel laat over te gaan tot pure zorg en om waar het kan en in alle mogelijke omstandigheden onderwijs te blijven geven aan jongeren.

Daarom was het voor mij van belang om in de tekst die wij opmaakten, de rol van dat buitengewoon onderwijs te beklemtonen. Op het veld ontmoet ik namelijk een aantal leerkrachten buitengewoon onderwijs die wat ontmoedigd lijken. Ze hebben de indruk dat de manier waarop zij onderwijs verschaffen aan kinderen in soms heel moeilijke situaties, niet meer wordt gewaardeerd. Door de bril van het buitengewoon onderwijs kijken is blijkbaar een slechte bril, een bril die nooit gemarcheerd heeft. Ik vind dat spijtig. We moeten proberen te vertrekken vanuit een waarderende bejegening van elkeen.

Tot slot van mijn inleiding wil ik zeggen dat, in grote discussieavonden die er zijn over het M-decreet en stappen die we moeten zetten naar inclusie, één betoog bij het begin van de avond voldoende kan zijn om een hele zaal plots tegen het M-decreet te laten zijn. Ik vind dat zeer slecht. Die zaken bekommeren mij heel, heel sterk.

Een paar dagen geleden kreeg ik een heel mooi mailtje van een directeur buitengewoon onderwijs. Zij stuurt nu leerkrachten uit naar scholen in het gewoon onderwijs om daar ondersteuning te bieden. Voor zij die ervan uitgaan dat de mensen die ondersteuning bieden in gewone scholen, dat enkel doen om reclame te maken voor het buitengewoon onderwijs: dat is absoluut onjuist. Ik citeer een stukje uit de mail: "Ik kreeg de nota over het ondersteuningsmodel. Dat klinkt mij als muziek in de oren, omdat de nadruk erop gericht is dat er versterking is van het leerplichtonderwijs tot op de klasvloer en dat dat de nieuwe motor wordt van de omkadering. Wat de waarborgcoaching betreft, ben ik echt fier op mijn team. Op deze paar maanden tijd zijn ze erg gegroeid in hun job. Ik krijg bijzonder mooie feedback van de gastscholen. Ondertussen is hun engagement en aanpak ook voeding voor het proces dat we met ons eigen team lopen. Heel fijn om dit te mogen coachen en leiden."

Waarom lees ik dit hier voor? Om aan te tonen dat men ook in onze scholen buitengewoon onderwijs de klik maakt om weg te gaan van 'Wij zijn de leerplek voor kinderen in het buitengewoon onderwijs en we doen alleen dat', maar dat zij echt de motor willen zijn om die inclusieve aanpak in onze klassen en onze scholen van het gewoon onderwijs te brengen. Laat ons daar positief naar kijken, hen waarderen in die functie, in plaats van hen neer te halen en te zeggen: 'Eigenlijk moet je zo rap mogelijk ophouden te bestaan'.

Dat zijn mijn vier inleidende opmerkingen. Ze zijn misschien wat emotioneel, maar ik vind het echt van belang dat we proberen het polariserende aspect in deze discussie weg te halen en die inclusieve gedachte op een evolutieve wijze te integreren in ons hele onderwijs in Vlaanderen.

Collega's, u mag de nota gerust hebben en lezen. Ze zal echter uiteraard nog wijzigingen ondergaan, want het model moet nog worden doorgesproken. In de nota gaan we uit van het kind. Dat betekent inderdaad dat ik in die nota geschreven heb dat er voor elk kind in Vlaanderen een recht op inclusie is. Dat betekent dat scholen, ouders, kinderen en CLB's samen moeten bekijken hoe ze zo goed mogelijk inclusief onderwijs kunnen verschaffen aan het kind.

Voor sommige kinderen is het buitengewoon onderwijs vandaag zeker de beste plaats. Er zijn schrijnende verhalen van mensen die kwaad zijn omdat hun kind niet naar het buitengewoon onderwijs mag of kan gaan omdat er samen met het CLB gekozen wordt voor het gewoon onderwijs als beste optie. Ik voel heel sterk dat die inclusie de harten beroert. Maar als we vandaag zeggen dat het een verplichting is voor iedereen en dat er geen ruimte is voor buitengewoon onderwijs, dan doet dat niet alleen zeer veel afbreuk aan de inspanningen die vandaag worden geleverd in de scholen, maar dan zal dit de weg naar inclusie zeker niet bevorderen.

Collega's, ik zie ook dat acht op de tien ouders, en ook de CLB-medewerkers en zorgverantwoordelijken op de scholen, zeer tevreden zijn bij de overstap die hun kinderen maken naar het buitengewoon onderwijs. Ik wilde dat vandaag niet zomaar weggooien.

Ja, ik heb een principieel standpunt ingenomen dat heel wat rust brengt op het terrein. Het is een weg naar meer inclusie, om zo geleidelijk aan ervoor te zorgen dat we het normaler gaan vinden dat kinderen die een bijzondere zorg nodig hebben, een plaats in het gewone onderwijs kunnen krijgen.

Vanuit die visie proberen wij zo goed mogelijk op maat van elk kind te werken. De sociale partners, de erkende ouderverenigingen en de belangenorganisaties hebben een consultatienota, die zij nu aftoetsen met de mensen die zij vertegenwoordigen, over de grote uitgangspunten van het toekomstige ondersteuningsmodel. Die nota over dat model ligt nu ter advies bij de Vlaamse Onderwijsraad

(Vlor). Het overleg met de ouderverenigingen en belangenorganisaties loopt volop. Het is de bedoeling dat we nu bekijken wat al die consultaties opleveren en op welke wijze we voort kunnen werken om dat besluitvormingsproces te finaliseren.

De scholen moeten met hun basisomkadering en de middelen die ze krijgen in het kader van gelijke onderwijskansen ook in staat zijn om een zorgbeleid uit te bouwen voor alle leerlingen. Dat mogen we echt niet vergeten. Ik heb me laten vertellen dat de gon-middelen (geïntegreerd onderwijs) die indertijd aan de scholen werden gegeven, ook bedoeld zijn om de leerkrachten sterker te maken en om hen in staat te stellen met bepaalde zorgnoden om te gaan. Ik ben het er ook mee eens dat al die middelen op de klasvloer moeten terechtkomen. Maar nu zie ik dat die gon-middelen niet alle leerkrachten hebben versterkt. We zien daar een mismatch van bedoelingen en de resultaten. Daar moeten we wel rekening mee houden. Je kunt wel zeggen dat het anders was bedoeld en dat we voortdoen met de theorie, maar we moeten voortdoen met de praktijk zoals ze vandaag in de klas en in de school en in Vlaanderen bestaat. Dat betekent dat er nog werk is om leerkrachten sterker te maken en om ze vaardig te maken met het omgaan met diversiteit in de klas.

We zijn trouwens niet alleen. Tussen kerst en nieuw had ik Duitse vrienden op bezoek. De mevrouw geeft les in een lagere school in Duitsland en ik vroeg haar naar haar grootste zorg. Het antwoord was: inclusie. Zij is ook al in de veertig maar, enfin, dat is toch nog jong. Zij zei: 'Ik wil het doen maar ik voel mij niet vaardig en ik heb tijd nodig om vaardig te worden.' We zitten daar met een periode die we door moeten. Ofwel zal het plots een tegenreactie geven, ofwel gaan we ervoor zorgen dat de leerkrachten vaardig worden. We hebben daar wat tijd voor nodig.

Als het gaat over leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, zoals die in het in M-decreet zijn gedefinieerd, en over het bevorderen van inclusie, zijn er de gon-middelen. Mevrouw Meuleman, u hebt daar zelf naar verwezen. Er zijn ook de middelen van de waarborgregeling. U weet dat ik de gon-middelen bevroren heb. Niet omdat ik zoveel zin had om ze te bevriezen, maar omdat ze verdorie verminderden in plaats van vermeerderden. U was het daar trouwens allemaal mee eens, want het werd kamerbreed gesteund in het parlement: we wilden geen euro verloren laten gaan omdat dit geen besparingsoperatie is.

Ik heb wel in het ondersteuningsmodel zoals het voorligt alle middelen samengevoegd om ze dichterbij de klas en dichterbij de klasvloer te brengen. Het is mijn grote zorg dat elke euro die we uittrekken, terechtkomt in de klas, daar waar die euro moet terechtkomen.

Om tot de huidige nota te komen, hebben wij een proces van twee jaar achter de rug. Er was een open dialoog met de sociale partners, de erkende ouderverenigingen en de belangenorganisaties. Ik zal dat overleg zeker voortzetten, maar ik wil mij niet vermoeien met ruziemaken. Ik wil al mijn energie proberen in te zetten om de inclusie verdere kansen te bieden.

Collega's, jullie kunnen denken dat het opgelost is door er een paar miljoen euro in te stoppen. Dat is niet het geval. Als inclusie niet onze harten beroert, en ook niet eigen zal worden aan het pedagogisch proces in alle scholen, dan zullen we er niet geraken. Je mag er zoveel miljoenen in stoppen als je wilt, het zal afhangen van ons allemaal.

De 'open end' was er wat gon betreft. Ik ben een grote fan. We voeren er grote discussies over. Ik heb dat dichtgedaan, maar het was natuurlijk de bedoeling om dat opnieuw open te krijgen. We hebben dat dichtgedaan omdat we middelen zouden verliezen, maar ik ben zeer gevoelig voor het argument dat je niet alleen de leerlingen moet versterken, maar ook voor het argument dat je de leraren

moet versterken. Als we het in onze nota hebben over ondersteuningsteams die op de klas ingezet worden om leraars te versterken en om de kinderen uiteraard de nodige ondersteuning te bieden, dan bedoel ik echt wel dat het op de klasvloer moet gebeuren. De competentiebegeleiders moeten daarbij betrokken worden. Ook onze onderwijskoepels hebben de zware taak om dat proces ook mee in gang te trekken. Het is de bedoeling dat de concrete werking van die ondersteuningsteams plaatselijk bepaald zal worden.

Een aantal principes zijn daarbij zeer belangrijk: het multidisciplinaire karakter, voldoende brede expertise, het netoverschrijdende en niveauoverschrijdende werken vanuit een samenwerken – en ik onderstreep het woordje 'samenwerken' – tussen het gewone en het buitengewone onderwijs.

Idealiter zijn scholen voor buitengewoon onderwijs natuurlijk ingebed in grotere organisaties, waardoor het onderscheid bijna spontaan verdwijnt. Zowel het katholiek onderwijs, als het gemeenschapsonderwijs hebben daar al uitspraken over gedaan. Maar we kunnen vandaag niet zeggen dat er geen nood meer is aan aparte lesplaatsen voor bepaalde groepen kinderen. Ik wil zeker niet dat bepaalde kinderen die vandaag onderwijs krijgen, plots van onderwijs verstoken zouden blijven.

Tot slot kom ik bij de persoonsvolgende financiering, mevrouw Jans. Ik ben met collega Vandeuren in overleg, want ik vind ook echt dat we middelen uit de persoonsvolgende financiering in de klas moeten kunnen inzetten. We zitten echter met een groot verschil. Er zijn kinderen die persoonsvolgende financiering krijgen, maar er zijn er ook die dat niet krijgen, maar wel gon-ondersteuning. Verschillende types komen dus samen en we kunnen binnen onderwijs dan ook niet alles persoonsvolgend financieren. Voor kinderen met een 'rugzakje' zouden we die middelen wel in de klas moeten kunnen inzetten. Daarover loopt dus overleg met collega Vandeuren, en we bekijken welke synergieën er in ons onderwijs mogelijk zijn.

Tot zover mijn introductie in dit bijzonder gevoelige dossier. Mijn excuses dat sommige opmerkingen uit het hart kwamen en dat ik me daarbij niet helemaal aan mijn tekst heb gehouden, maar u moet daarop maar commentaar geven.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik zou nooit de kennis, de kunde, de expertise, de zorg en de inzet van het buitengewoon onderwijs in twijfel willen trekken, integendeel. Ik heb al heel wat scholen bezocht en ik heb daar echt gezien hoe deze mensen zich met hun hele hart inzetten. Maar we hebben natuurlijk wel het VN-verdrag over inclusie geratificeerd en dat heeft gevolgen. Het VN-verdrag bepaalt immers dat we personen met een beperking volwaardig aan de maatschappij moeten laten participeren. Het is uiteraard niet de bedoeling dat we ons uit het verdrag terugtrekken. We staan er nog allemaal achter. Als we het menen met het VN-verdrag en de inclusie, dan kunnen we strikt gescheiden circuits, die ik vroeger en zelfs nog niet zo lang geleden heb gezien, met een school voor buitengewoon onderwijs naast een school voor gewoon onderwijs die enkel de turnzaal delen, maar nooit op dezelfde momenten, zodat er eigenlijk geen contact is tussen de beide scholen en groepen kinderen, niet laten bestaan. Ik ben het eens met u dat we naar integratie, overlap en veel meer samenwerking toe moeten werken. Dat is de geest van het VN-verdrag en daar moeten we naartoe. Een verdere integratie is onvermijdelijk, en door meer samen te werken en van elkaar te leren, versterken we de integratie.

Om dat mogelijk te maken, moet er een ondersteuningsmodel komen, en in dit geval – in tegenstelling tot bij de eindtermen – ben ik wel absoluut voorstander van een drietrapsraket.

Die begint met basiszorg. We moeten ons al afvragen of die voldoende gefinancierd is. Volgens uw nota is de basiszorg voldoende gefinancierd, en u haalt daar onder andere GOK bij aan. Ik vind dat een zeer ruime interpretatie is van wat er allemaal bijdraagt tot de basiszorg, de leerzorg die er voor ieder kind moet zijn. We moeten echt goed bekijken en onderzoeken of de ondersteuning van de basiszorg voldoende is.

De tweede stap is de uitgebreide of verhoogde zorg. Sommige kinderen zullen die zorg nodig hebben en we kunnen dat opvangen met ondersteuningsteams, zoals die nu in de nota zijn opgenomen. We moeten daarbij echter vanuit het gewoon onderwijs vertrekken, vanuit de vraag hoe zo'n kind in de klas kan functioneren. Wat heeft het kind nodig om in de klas te functioneren, en wat hebben de leerkracht, de school, de directie nodig om ervoor te zorgen dat het houdbaar is zowel voor de leerkracht als voor het kind dat die verhoogde zorg nodig heeft.

De derde stap is het 'rugzakje', de leerlinggebonden financiering voor kinderen die echt grote zorg nodig hebben. Daarover moet u inderdaad met de minister van Welzijn samenzitten, maar daarover vinden we in de huidige nota niets terug.

Op deze drie fronten, basiszorg, uitgebreide en verhoogde zorg en leerlinggebonden zorg, is er nog versterking nodig wil u een volwaardig en stevig ondersteuningsmodel uitbouwen. Ik dring er dus op aan die drie niveaus nog te versterken om ervoor te zorgen dat het onderwijs echt wordt versterkt om de verdere uitvoering en uitrol van het M-decreet waar te maken zonder dat we stappen achteruit zetten en naar meer aparte circuits terugkeren.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik maak heel graag de oversteek vanuit de commissie Welzijn naar deze commissie. Dat is verhelderend, al merk ik wel dat ik naar bepaalde dossiers wat meer door een welzijnsbril dan door een onderwijsbril kijk. Maar misschien is het net daarom goed dat we eens buiten onze vaste commissies komen.

In mijn toelichting heb ik al naar de sector personen met een handicap verwezen. Kinderen met een handicap of een vermoeden van handicap zitten natuurlijk niet alleen in de klas, maar ook thuis of in dagcentra of voorzieningen waar ook de mensen van het buitengewoon onderwijs over de vloer komen.

U weet ook dat we momenteel in de sector van de personen met een handicap gestart zijn met de grootste omwenteling ooit. Elke meerderjarige persoon met een handicap zal worden ingeschakeld in een vraaggestuurde financiering. We stappen af van het financieren van het aanbod. Dat heeft heel wat voeten in de aarde gehad. Dat is onlangs gestart voor alle meerderjarigen, en voor de minderjarigen staat dat eraan te komen. Dat wordt nu afgetoetst. Hetzelfde model zal daar worden ingevoerd. Waarom vertel ik dit? Omdat dat natuurlijk zal worden ingevoerd voor elk kind met een handicap. Het probleem is dat hét kind met een handicap niet bestaat. Dat weet u ook. Die groep is zo immens divers. Dat kan zeer sterk uiteenlopen, van kinderen waarbij men een lichte handicap vermoedt tot kinderen met een uitermate zware handicap. Al die ouders hebben nu echter wel te maken met enige onzekerheid. Er gaat zoveel veranderen. Er zijn vragen, er is onzekerheid, nieuwsgierigheid. Als zij dan natuurlijk worden geconfronteerd met artikels of teksten die plots gaan over het al dan niet voortbestaan van het buitengewoon onderwijs, dan kruipen ze in hun pen. Dat begrijp ik ook. Er ontstaat daar dan heel wat onduidelijkheid over, en zij willen dan duidelijkheid hebben.

Minister, daarom was het misschien wel een wat aparte vraag, maar het was wel een duidelijke vraag, en uw antwoord was dat ook, en daar ben ik u dankbaar voor. Vanuit het oogpunt van de vermaatschappelijking van de zorg – en dat is

toch wel de link tussen de beide commissies – is dat M-decreet immers een ongelooflijk sterk verhaal. Dat M-decreet start, maar aan de andere kant van het spectrum zijn er natuurlijk ook kinderen voor wie het jammer genoeg niet mogelijk zal zijn om ooit te kunnen gebruikmaken van het reguliere onderwijs, hoe verschrikkelijk die ouders dat ook vinden. Daarom vind ik het toch wel fijn dat u daar zeer duidelijk in bent. Dat las ik in uw nota en dat werd hier opnieuw door u bevestigd. Die informatie zullen we ook meenemen als we daar verder vragen over krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Wat dat ondersteuningsmodel betreft, kriebelt het al een tijdje. Ik heb er ook een vraag over willen stellen, maar wou nog even afwachten omdat de gesprekken nog bezig waren. Nu het hier echter ter sprake komt, wil ik daar natuurlijk graag even op inhaken.

Minister, u verwees naar die mail over die positieve aspecten van het ondersteuningsmodel. Ik wil dat zeker ook beamen. Wij krijgen uiteraard ook veel mails, en daar staan ook altijd wel wat bezorgdheden in, maar vaak wordt ook aangegeven dat er in de nota die rondgaat over het ondersteuningsmodel, ook echt wel heel veel bruikbare zaken zijn, die ook echt worden onderschreven.

Ik wil zeker eerst ook nog eens het volgende beamen. Een aantal collega's hebben het ook al gehad over het gewoon onderwijs tegenover het buitengewoon onderwijs. Ik denk dat we veel discussies kunnen vermijden indien mensen inderdaad zouden beseffen dat inclusief onderwijs zeker een recht is, maar dat het daarom geen plicht hoeft te zijn. Ik denk dat dat heel veel verschil maakt in de visie, de manier waarop men dat bekijkt. Het buitengewoon onderwijs biedt enorme kansen. Ik kan ook getuigen van leerlingen die echt zijn opgefleurd in het buitengewoon onderwijs, die opnieuw in zichzelf geloofden omdat ze zagen dat ze wel wat konden, omdat ze werden ondersteund, en die soms ook heel succesvol zijn doorgestroomd naar het gewoon onderwijs. Ook die verhalen zijn er zeker, nu, maar ook in het verleden.

Minister, ik heb een vraag over iets dat ik een paar dagen geleden heb vernomen. Er rijzen namelijk vragen over de positie van de overheid tegenover de positie die Unia inneemt. Ik hoor dat een aantal scholen enigszins in strafrechtelijke procedures terechtkomen omdat ouders de visie van Unia als een soort grond nemen om scholen te kunnen aanklagen voor het feit dat hun kind dan toch niet in dat onderwijs mag blijven. Kan de overheid ter zake een duidelijke stelling innemen? Nu, ons standpunt is heel duidelijk. U hebt ook verkondigd dat we het buitengewoon onderwijs willen blijven steunen, dat we daar zeker ook in geloven. Het feit dat er twee visies zijn op dat inclusief onderwijs, geeft echter soms een moeilijkheid voor scholen.

Ik heb bij het begin al aangegeven dat het ondersteuningsmodel zeker veel positieve elementen bevat, maar dat er toch ook een aantal bezorgdheden zijn. Omdat dit nu toch ter sprake komt, wil ik er zeker ook nog een aantal mee doorgeven. U kent ze waarschijnlijk ook wel. Ik weet dat u in gesprek bent met diverse actoren op verschillende niveaus in de sector. Ik heb uit alle opmerkingen echter toch een aantal belangrijke punten gehaald, en ik vind dat dit het forum is om die allemaal nog eens op een rij te zetten.

Een eerste bezorgdheid betreft uiteraard de wijze van herverdeling van de middelen. Men gaat alles in een grotere groep stoppen om dit functioneler te kunnen inzetten. Dat dit onduidelijk is, heeft natuurlijk ook een beetje te maken met het feit dat dat nu nog een principe is, dat het nog niet heel concreet kan worden vertaald. Ik denk dat we in dezen dus nog enigszins een afwachtende houding moeten aanhouden.

Een andere bezorgdheid is natuurlijk wel de impact van de verschuivingen van personeel. Dat gaat dan natuurlijk zowel over de school zelf die personeel zal uitsturen in een ondersteuningsteam als over de mensen die dan in het ondersteuningsteam terechtkomen. Men is daar bezorgd over omdat men natuurlijk zowel in de school van het buitengewoon onderwijs als binnen het ondersteuningsteam de nodige kwaliteit wil garanderen. Als er een hertelling is door een verschuiving van leerlingen, zijn het vaak de jongere leerkrachten die vrijkomen en dus in het ondersteuningsmodel zouden kunnen inschuiven. Anderzijds zijn dat natuurlijk niet de meest ervaren leerkrachten: zij hebben dus niet de beste basis om in zo'n team te komen. De school moet natuurlijk die afweging maken. Ze kan natuurlijk iemand anders sturen. Er zijn ook vaak ervarener leerkrachten die dat ook heel graag willen doen, maar men moet natuurlijk ook wel de kwaliteit in de eigen school bewaren. Daarover bestaan er dus wel wat zorgen. Op welke manier zal men op de beide vlakken toch wel voldoende kwaliteit kunnen garanderen?

Een andere bezorgdheid betreft de parameters die de indeling in de regio's en de verdeling van de middelen zullen bepalen. Wie bepaalt welke onderwijsbehoeftes zwaar genoeg zijn? Hoe zullen die parameters worden bepaald om heel die verdeling over die regio's te doen? Als er schoolaanvragen zijn en er is niet voldoende aanbod vanuit de ondersteuning, wie krijgt dan voorrang op wie? Men is soms bang dat diegenen die het hardst schreeuwen, het meest zullen krijgen. Dat zijn bezorgdheden die nu nog wel in het veld leven, natuurlijk ook omdat dat nog niet voldoende duidelijk is.

Wat de keuze voor de organisatiemodellen betreft, zijn er verschillende mogelijkheden geopperd. Daar zijn uiteraard nog wat vragen rond.

Er is uiteraard ook de financiering en de organisatie van de professionalisering. We hebben gezegd dat we binnen een bepaald budget werken, maar we merken wel dat die professionalisering heel hard nodig is. Ik was onlangs bij een evaluatie van waarborgers. Daar merk je heel goed het verschil tussen de ene waarborger en de andere. Sommige mensen hebben het coachende talent meer in zich dan andere. Zij vertrekken natuurlijk uit hun ervaring van leerlingenbegeleiding naar leerkrachtenbegeleiding. Die coaching is heel belangrijk. Je merkt dat hoe een waarborger zijn job invult, sterk afhangt van hoe die de coaching-capaciteiten beheerst. Iemand die die niet beheerst, zal immers veel sneller overgaan naar het ondersteunen van de leerkracht door zelf ook wat leerlingen bij zich te nemen, terwijl de waarborger er eigenlijk is om te sturen hoe de leerkracht zijn klasmanagement en dergelijke het best kan aanpakken. Daar is zeker nog werk aan de winkel, ook in de toekomst.

Dan is er de taakverdeling. Wie doet wat? Wie coördineert? Ik heb al een paar evaluaties gevolgd, en dat is iets dat echt wel terugkomt. In de ondersteuningsnota wordt gesproken over de basiszorg voor de scholen, de zorgcoördinatoren. Als die het niet kunnen bolwerken, kunnen ze ondersteuning vinden bij het CLB. De waarborg en het hele andere pakket komt van het niveau van de uitgebreide zorg. Wat daar speelt, en wat ik ook van veel waarborgers hoor, is dat er ook op het niveau van de leerkrachten al heel veel vragen zijn in die basiszorg, omdat men ook graag preventief wil werken. Men voelt dat het moeilijk is bij bepaalde kinderen, op het vlak van gedrag of andere problematieken. Men voelt dat men het niet helemaal in de hand houdt en men vraagt hulp. De waarborger komt op school, dus men vraagt dat ook aan die waarborger. En eigenlijk zit die waarborger dan in het basiszorgverhaal te werken.

Je merkt dat die nood er wel is. Dus om nu heel strikt die lijnen te trekken tussen het ondersteuningsmodel dat pas in werking mag treden op de uitgebreide zorg, moeten we misschien toch kijken in welke mate die ook in de basiszorg kan worden

ingeschakeld, juist om erger te vermijden. Zodra de leerkracht vertrokken is, met wat wijzigingen binnen de aanpak, met aansturing, met klasmanagementtips en weet ik veel, kan er misschien erger vermeden worden, of kunnen er ondertussen bepaalde andere dingen in gang gestoken worden. Misschien heeft dat kind toch individuele dingen nodig en moet dat in gang worden gezet. En dan komen we uiteraard in die uitgebreide zorg terecht. Ik weet dus niet of die grens altijd even duidelijk getrokken zal mogen worden. *(Opmerkingen van de voorzitter)*

Moet het korter? Ik begrijp het, maar er zijn heel veel zaken die leven op het veld. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Neen, maar ik wil ze gewoon meegeven. Ik stel geen vragen. U mag dat ook niet onderschatten, minister. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Ik zal inkorten. Nog één belangrijk gegeven is het netoverschrijdende. U weet dat wij daar wel achter staan. Wij hebben toegegeven op het feit dat de netten gevraagd hebben dat zij binnen elk net de waarborg wilden organiseren. Ik ben helemaal mee dat dat ondersteuningsmodel netoverschrijdend moet zijn, maar de problematiek die zich nu voordoet, is de filosofie die elk net voor zich heeft genomen bij de organisatie van de waarborg. U weet waarschijnlijk ook wel – u hebt die evaluatie al in handen – dat elk net dat heel verschillend heeft ingevuld. Het zal dus nog niet zo vanzelfsprekend zijn om dat netoverschrijdend te maken. Ik wens u in ieder geval heel veel succes, minister, bij het verder uitwerken van dit ondersteuningsmodel en we zullen dat zeker verder volgen.

Dan is er nog één ding over de gon. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Collega, twee minuten of tien minuten, dat is wel een verschil. Ik zou echt willen vragen om af te ronden, omdat u veel meer tijd hebt gekregen dan het reglement toekent. Ik heb daar weinig problemen mee, maar je mag niet overdrijven. *(Opmerkingen)*

De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Ik sluit me aan bij alle appreciatie die al gegeven is. Laat dat duidelijk zijn. Maar ik stel me wel één ernstige vraag, minister, en ik ga ze toevoegen aan de vragen die gesteld zijn.

Tot voor kort ben ik altijd in de overtuiging geweest dat het model dat wij uitgebouwd hadden in Vlaanderen, met gewoon onderwijs dat een groei moet kennen naar inclusief onderwijs, en daarnaast een sterk buitengewoon onderwijs voor wie dat nodig is, over partijgrenzen heen gedragen werd, over de tijd gedragen werd en internationaal verdragsrechtelijk ook toegestaan was. Door de heisa die er deze week was, ben ik zelf ook eens de additionele nota van de Verenigde Naties gaan lezen, die tot mijn verbazing al sinds september 2016 online staat. Ik zou iedereen die met het M-decreet, inclusief onderwijs en buitengewoon onderwijs bezig is, aanraden om die eens te lezen. Want ik viel eigenlijk wel van mijn stoel. Ik hoop dat ik, als niet-jurist, dit iets te streng lees.

Op pagina 4 lees ik dat er eigenlijk weinig twijfel over bestaat dat alle middelen die vanuit het onderwijsbeleid en het ministerie vertrekken, moeten leiden tot een inclusief onderwijs. Op pagina 11 lees ik dat alle ondersteuningsmaatregelen – we hebben het hier over waarborg en ondersteuningsmodel – alleen maar als doel kunnen hebben om het doel van inclusie te bereiken. En op pagina 12 staat duidelijk dat de staten die ondertekend hebben, moeten verzekeren dat alle leerkrachten, van kleuter-, lager, secundair en hoger onderwijs, opgeleid moeten worden in inclusief onderwijs, gebaseerd op 'the human rights model of disability'. Tegelijkertijd moeten ze zwaar investeren en ondersteunen bij het aanwerven en opleiden van mensen met beperkingen om zelf ook leerkracht te worden.

Dan stel ik mij de vraag, die samenvalt met de fundamentele existentiële angst in het buitengewoon onderwijs: mag dit in de toekomst nog gebeuren? Minister, ik overval u er misschien mee, maar ik denk dat dit voor iedereen hier toch een belangrijke vraag is als we het over het M-decreet gaan hebben. Dat moet juridisch worden uitgeklaard. Anders zijn een heleboel bezorgdheden en opmerkingen die hier zijn geuit, en die ik deel, op dit moment zonder voorwerp. Omdat die nota steeds meer aan de oppervlakte komt, vind ik dat hierover duidelijkheid vanuit Brussel moet worden verschaft. Desnoods moeten wij ons model van gewoon en buitengewoon onderwijs, ons traject met het M-decreet, al dan niet aangepast, binnenkort ook wel eens gaan uitleggen bij de Verenigde Naties in New York. Tot voor kort was de uitleg die we als parlementsleden altijd gekregen hadden, ook in de hoorzittingen naar aanleiding van het M-decreet, dat in een model waarbij je vertrekt vanuit artikel 7, namelijk het belang van het kind, het buitengewoon onderwijs 'in the best interest' van het kind kan zijn. Als ik dit nu lees, laat dit veel minder speling open. Het is een oprechte bezorgdheid. Als we daar juridisch een antwoord op krijgen dat verschilt van onze politiek van de laatste dertig of veertig jaar, dan zullen we hier een ander debat hebben binnenkort.

Minister, u bent juriste en ik niet. Als ik dit als leek lees, lijkt mij de interpretatie toch veel sterker dan wat ik gelezen heb in het oorspronkelijke verdrag dat hier geratificeerd is. Daar moet dringend een belangrijke juridische uitklaring gebeuren. Dat is immers heel belangrijk voor de evaluatie van het M-decreet en de volgende stappen die we zetten. Daarmee wil ik niet aan paniekzaaiërie doen, maar er staan aanbevelingen in die tot op de werkvloer gaan. Ze lezen bijna als een handleiding om aan inclusief onderwijs te doen. Daar valt veel voor te zeggen, maar als het wit-zwart is, dan zijn we er nog niet.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ik wil een oproep doen om niet in de richting van een deratificatie van een verdrag te gaan, waar we er met z'n allen over de partijgrenzen heen van overtuigd zijn dat we belangrijke stappen voorwaarts moeten zetten in inclusief onderwijs. We moeten dat doen in het belang van het kind, en we moeten het kind centraal plaatsen. Als dat het uitgangspunt is, beantwoorden we wel concreet en in de praktijk de vragen over de structuren. Dat is dan de volgende stap. Het uitgangspunt rond het recht op inclusief onderwijs wil ik nog eens maken en oproepen om dat engagement gestand te doen.

De sp.a-fractie heeft een voorstel van resolutie ingediend rond het nieuw zorgondersteuningsmodel. Voorzitter, misschien is het zinvol om dat ook nog te kunnen bespreken in de aanloop naar de geplande studiedag. Het is goed dat er ook vanuit deze commissie over de grenzen van meerderheid en oppositie heen een rode draad en een goede basis zou kunnen worden gevonden voor een sterker zorgondersteuningsmodel.

Ik heb nog een aantal opmerkingen met betrekking tot de nota, versie 2. Minister, u ziet de middelen die geïnvesteerd worden in zorg, zeer breed. OKAN is uiteraard zeer belangrijk, GOK-investeringen zijn zeer belangrijk, maar u bekijkt het toch zeer ruim. Bovendien stelt het jaarrapport AgODi 2015 over de CLB's toch duidelijk dat we met een besparing van bijna 10 procent geconfronteerd worden. Dat is niet onaanzienlijk voor de uitrol van een sterk zorgmodel op het terrein. U probeert er veel middelen bij te sleuren, terwijl er in de feiten toch wel wat beknipt is, ook op zorgondersteuning.

Ik sluit mij aan bij mevrouw Meuleman, omdat we sterk vragende partij zijn voor een geïntegreerd model, maar we zijn ook vragende partij voor de uitrol van de ondersteuning op drie niveaus.

Eerst is er het individueel leerlingenniveau. In het begin was daar ongerustheid over, niet alleen bij de gon-begeleiders zelf, maar vooral bij ouders van leerlingen die nu die individuele begeleiding krijgen. Dat zijn er 25.000, hebben we geleerd uit het antwoord op een vraag van mevrouw Helsen. Dat is een grote groep Vlaamse jongeren die nu recht hebben op die individuele omkadering. We willen hun dat niet ontnemen.

Het tweede niveau is de professionalisering van de leerkrachten. Het is zeer belangrijk dat alle leerkrachten zowel in het buitengewoon als in het gewoon onderwijs doordrongen zijn van dat zorgmodel en daarvoor ook de tools aangeleerd krijgen, doorheen de opleiding maar ook tijdens de loopbaan om zich te blijven bijscholen. Ook daar zien we dat er feitelijk bespaard is.

Tot slot denken we dat een versterking van het beleidvoerend vermogen van scholen, scholengroepen en scholengemeenschappen essentieel is om het gehele leerkrachtenteam mee te krijgen. Dat zit vervat in de nota, maar we moeten dat op het veld aanmoedigen en monitoren, zodat de zorg op die drie niveaus maximaal gegarandeerd blijft en versterkt wordt in vergelijking met de versnipperde situatie van vandaag.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Minister, in uw beleidsbrief is er sprake van een nieuw ondersteuningsmodel voor het hoger onderwijs. Kunt u daar een stand van zaken van geven?

De voorzitter: De heer de Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik zal kort en bondig zijn. Ik zal geen nieuwe vragen stellen en geen nieuwe elementen toevoegen. Ik heb begrepen dat er een evaluatie komt en dat u op basis daarvan zult kijken of er moet worden bijgestuurd en op welke manier.

Ik vond vandaag uw uitdrukkelijke appreciatie voor het schitterend werk van de mensen in het buitengewoon onderwijs, bijzonder belangrijk. Het was zeer terecht dat u dit eventjes uitsprak naar deze doelgroep, want het hart onder de riem hebben ze broodnodig.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dit is een belangrijk dossier. We kunnen dit merken aan het aantal betogen en aan de uitgebreidheid van sommige betogen. Het is niet onbelangrijk om zaken nu mee te geven, eerder dan dat we achteraf moeten zeggen dat iets er niet in zit.

De nabijheid en de klasvloer zijn inderdaad cruciaal. Het koffieverbruik door het M-decreet moet zeker stijgen, maar niet in bureaus in Brussel en Gent, maar wel in de lerarenkamer van mensen die leerkrachten mee begeleiden in de school en die de klas terug moeten ingaan.

Het M-decreet heeft het absolute voordeel dat er eindelijk werk wordt gemaakt van een zorgbeleid in scholen. Alleen moeten we ervoor opletten dat we met het zorgbeleid het kind met het badwater niet weggooien. Wat wil ik daarmee zeggen? Met haalbare inclusie hebben we een goede grond om verder te bouwen in het onderwijs. Met onhaalbare inclusie – dan heb ik het over de draagkrachtafweging – kalft het heel snel af. Minister, u haalt heel terecht aan dat we in de harten moeten geraken.

In de nota staat dat we vooral aan leerkrachtondersteuning en teamondersteuning zullen doen. Ja, maar uiteraard is het doel dat leerlinggerichte ondersteuning blijft. Daar moeten we effectief resultaat zien.

Cijfermatig stel ik vast dat CLB's stoppen met het geven van verslagen omdat de middelen op zijn. We hebben dan ook geen juist cijfermatig materiaal meer. Ik wil dan toch een oproep doen om te weten wat daar gebeurt.

Wat betreft het rugzakprincipe staat er wel degelijk in dat we gaan kijken naar het aantal geïdentificeerde leerlingen. Daar is inderdaad cruciaal – en ik sluit me daarbij aan bij mevrouw Krekels – wat de criteria zijn, wat de indicatoren zijn en hoe we dit zullen bewerkstelligen. Hoe zullen we ervoor zorgen dat dit lokaal blijft?

We hebben in 2009 inderdaad iets geratificeerd. Er komt nu een bijkomende nota om te zeggen hoe we 2009 hadden moeten lezen. We hebben in 2009 geratificeerd wat we toen konden lezen. Ik vergelijk het een beetje met de DBFM-kwesties waarbij Eurostat nadien andere zaken zei over hoe we het niet hadden mogen lezen. Dat is wel een wijziging van hoe het toen zat.

Kathleen Helsen (CD&V): De nieuwe interpretatie van het VN-verdrag is inderdaad cruciaal. We hebben beslissingen genomen in een ander kader met andere informatie. Ik stel vast dat in de praktijk zowel binnen het buitengewoon als het gewoon onderwijs iedereen zijn uiterste best doet om datgene op te nemen wat wij van het onderwijs verwachten. Ik heb vorige week nog toevallig bezoeken gebracht aan verschillende scholen om te kijken hoe ze de toepassing van het M-decreet en de ondersteuning ervaren. Ik heb daar heel duidelijk meegekregen dat de integratie van middelen zeer belangrijk is en dat er niet een goed model bestaat aan ondersteuning. Verschillende modellen zijn belangrijk om te kunnen toepassen. Het ondersteuningsmodel moet dan ook voldoende flexibel zijn zodat er tegemoet kan worden gekomen aan de verschillende problemen.

Minister, u hebt zelf al in het verleden gezegd dat de contextuele benadering een tekort is in het huidige M-decreet en dat we moeten nagaan hoe we dat in de toekomst kunnen versterken. In die zin is het belangrijk om naast het ondersteuningsmodel ook te kijken hoe we de samenwerking met Welzijn kunnen versterken en welke kansen er daar liggen.

Er is vandaag iets in beweging en we hebben daar heel bewust voor gekozen. We moeten niet alleen kijken wat dit betekent voor het gewoon en buitengewoon onderwijs, maar we moeten ook zeer goed opvolgen wat de impact is op het welbevinden van leerlingen. Op dat vlak krijg ik zowel positieve als zeer negatieve signalen. Ik vind het cruciaal om onder de loep te nemen hoe we ervoor kunnen zorgen dat het welbevinden van leerlingen optimaal is, omdat dit een voorwaarde is om te kunnen leren, niet enkel en alleen op school maar ook daarbuiten. De impact daarvan opvolgen is dan ook cruciaal.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb heel goed geluisterd naar alle opmerkingen die er zijn gemaakt en naar de vragen die zijn gesteld. Het voordeel van al uw vragen, mevrouw Krekels, is dat ik ze ook meteen heb gehoord.

We hebben met ons volle verstand het VN-verdrag goedgekeurd in 2009. Los van wat in 2016 is gebeurd, is dit iets cruciaal in de manier waarop we naar onderwijs kijken. Eind vorige legislatuur hebben we heel verhitte debatten gehad over de totstandkoming van het M-decreet. Mijnheer De Ro, ik kan duizend juridische adviezen vragen over hoe een en ander moet worden geïnterpreteerd en ik zal altijd wel iemand vinden die een bepaalde interpretatie straffer of minder straf kan maken.

De fundamentele vraag is hoe we de keuzes die we hebben gemaakt in het decreet van 2014 kunnen plaatsen in een context zodat er geen ongerijmdheid ontstaat met de interpretatieve nota van de VN. Ik heb geen zin om dat verdrag

te ont-ratificeren, maar ik heb ook geen zin om ons onderwijs in elkaar te zien stuiken, of om, zoals de voorzitter net zei, in een situatie terecht te komen waarbij kinderen structureel ongelukkig zijn. Wat we doen, moeten we doen in het belang van het kind.

De richting die we zijn uitgegaan, is wat mij betreft onomkeerbaar. We zitten in een constante evolutie naar meer inclusief onderwijs. Het is geen revolutie, tot spijt van wie het benijdt, maar een evolutie. Onderschat de impact niet, zoals mevrouw Jans zei, van de persoonsvolgende financiering. Mevrouw Meuleman, u zegt dat er niets in mijn nota staat, maar dat is niet waar. Het is wel maar één zin, op dat vlak hebt u gelijk, maar het kunnen er wel nog meer worden. Er staat dat ondersteuning komt vanuit het ondersteuningsteam, maar dat er structurele samenwerking wordt opgezet met onder andere Welzijn, therapeuten en met de inzet van het PAB. Ik vind het cruciaal om na te gaan wat de meerwaarde is die kan worden geboekt.

Dit moet nu allemaal worden uitgewerkt. Daarbij moet zoveel mogelijk onderling worden samengewerkt. Minister Vandeuren is zelf ook vragende partij om dat te doen vanuit de bezorgdheid om zo veel en zo lang mogelijk onderwijs te kunnen geven aan een zo groot mogelijke groep jongeren met een beperking.

Ik wil wel het advies van een advocaat vragen. Ik ben zelf advocaat, ik weet dus wel wat ik doe, maar ik wil in alle rust kunnen samenwerken met onze scholen buitengewoon onderwijs en ik wil hen helpen die transitie naar ondersteuners in het gewoon onderwijs te maken. Dat is een goede zaak. Ik wil dat graag doen met mensen die zich ook gewaardeerd voelen bij de taak die ze uitvoeren. Leerkrachten buitengewoon onderwijs die nu leerlingen binnen krijgen in het type basisaanbod, zeggen dat ze die leerlingen moeten bijwerken, hen uit hun frustratie halen en hen na zoveel jaar opnieuw in het gewoon onderwijs moeten plaatsen. Zij maken die evolutie mee door inzake kennis. Er is heel veel goede wil aanwezig, ook bij de leerkrachten.

Ik geef het voorbeeld van kinderen met een autismespectrumstoornis. In het buitengewoon onderwijs is er een nieuw type voor kinderen met autisme. Maar tegelijk zitten heel veel leerlingen met autisme in gewone scholen. Ik sta versteld als ik zie hoe een paar eenvoudige kenniszaken een leerkracht perfect in staat stellen om op een goede manier om te gaan met kinderen met autisme. Die ondersteuning van de leerkrachten zal dan ook zeer belangrijk zijn.

Mijnheer Daniëls, het is inderdaad waar dat de ondersteuning bij de leerling terecht moet komen maar daartoe moet men de leerkracht wel goed uitrusten. U zegt zelf dat een leerkracht duizenden leerlingen beïnvloedt. Wanneer die leerkracht weet hoe om te gaan met kinderen met autisme, is de kans groot dat die transitie goed verloopt. Dat is zowel in de opleiding als in de bij- en nascholing een belangrijke taak.

We hebben gezegd dat alle bijscholingsmiddelen prioritair naar het M-decreet gaan. We hebben dertig competentied medewerkers op pad gestuurd. Ik ben benieuwd wat die twee hebben gebracht op de klasvloer. Wat is die versterking van die leerkrachten? Hoe is dat concreet verlopen? Hoe heeft dat kinderen en jongeren versterkt? We moeten dus nagaan welke escalerende gevolgen de ingezette middelen hebben gehad. Het zal misschien meer zijn dan we denken, maar evengoed is het minder. Wat ik wel weet, is dat de ondersteuningsteams die vanuit de scholen buitengewoon onderwijs naar de scholen zijn gegaan, niet gebiedsdekkend zijn. Waar ze echter ingezet zijn, zijn er spectaculair goede resultaten mee geboekt. Daar moeten we energie uit putten.

Ik zou de nadruk willen blijven leggen op het pad naar inclusie dat we hebben gekozen en proberen daar elke dag aan verder te werken, vanuit een groot respect voor alle mensen die vandaag bezig zijn met het begeleiden van kinderen en jongeren met een beperking.

Ik heb ook het genoeg gehad om de effecten te zien van gewoon onderwijs op kinderen met het syndroom van Down voor hun taalontwikkeling en dergelijke. Op zulke momenten word je stil en zie je dat dit wel degelijk resultaat oplevert. Dergelijke verhalen stemmen ons positief over de resultaten die in sommige scholen worden geboekt.

Dit debat zal ongetwijfeld op nog veel fora worden gevoerd, maar ik heb hier eigenlijk geen dissonante klanken gehoord. Er bestaat een vrij grote eensgezindheid over de drietrapsraket, de leerkracht, de ondersteuning van de leerling en de persoonlijke assistentie. Dat staat ook allemaal in de nota.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben het in grote lijnen eens met uw antwoord. Ik denk wel dat juridisch zal moeten worden uitgeklaard of de nota zoals die nu voorligt de toets van het VN-verdrag zal doorstaan. Als u er niet voor zorgt dat hij die toets doorstaat, zal een rechter dat doen. We moeten er dus voor zorgen dat de formulering correct is zodat de nota de toets doorstaat.

We moeten ook niet panikeren en de indruk geven alsof het buitengewoon onderwijs morgen zou moeten worden afgeschaft. Dat vraagt niemand en dan kan ook niet de interpretatie zijn van het VN-verdrag.

Ik denk wel dat we zullen moeten evolueren – u hebt dat woord ook gebruikt – naar een zekere hervorming van het buitengewoon onderwijs zoals dat er nu is. Ik heb dat 'verdere integratie' genoemd. We zijn die weg ingeslagen. Het is belangrijk dat we die niet terugschroeven. We moeten dus bekijken of de nota zoals u die nu hebt geformuleerd, dat niet impliciet toch zou betekenen.

Het is belangrijk dat we daaraan toetsen. Ik ben daar niet zo bevreesd voor. Ik heb begrepen dat u ook die weg wilt gaan en wilt voortzetten, dat dat de bedoeling is. We mogen absoluut geen paniek zaaien naar het veld toe. Dat is extreem belangrijk. Maar tegelijk denk ik dat de tijd wel heel kort is om met een nieuw ondersteuningsmodel te komen. Dat zal het belangrijkste zijn. Naast het juridisch uitklaren, is het veel belangrijker dat er een krachtig en stevig ondersteuningsmodel komt, waarbij er op drie niveaus wordt ingezet.

Ik heb in dat verband een aantal bezorgdheden meegegeven: voldoende basiszorg, ervoor zorgen dat die ondersteuningsteams inderdaad op de juiste manier functioneren en verankerd zijn en de expertise meenemen van de competentiebegeleiders. Dat hebt u ook aangegeven. Dan moeten we inderdaad bekijken of het overleg met Wel-ijn voor een concretisering zal zorgen van het ene zinnetje dat er nu in staat, maar dat, wat ons betreft, nog wat moet worden uitgewerkt. Daarover zijn we het eens.

We kijken uit naar verdere stappen, die snel moeten worden gezet, want de tijd dringt en het veld wacht.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, ik was tevreden met uw antwoord en ik ben dat zo mogelijk nog meer met wat u in uw repliek hebt aangegeven.

Ik vind het zeer goed dat we in deze fase de ingeslagen weg zeer consequent verder bewandelen. Maar ik ben er ook van overtuigd dat dit thema nog vaak het onderwerp van debat zal zijn. En dan kom ik graag weer opnieuw oversteken vanuit de commissie Welzijn.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over eventuele overgangsmaatregelen voor de pensioenen van het onderwijzend personeel naar aanleiding van de federale pensioenhervorming – 1001 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, collega's, in de loop van de huidige regeerperiode zijn op het federaal niveau al verschillende maatregelen genomen in verband met de pensioenen: er zijn ingrepen geweest met effect op de pensioenleeftijd en ook ingrepen in verband met de pensioenbedragen.

Zowel de minister-president van de Vlaamse Regering als de minister van Onderwijs heeft zich ertoe geëngageerd om erover te waken dat de Vlaamse ambtenaren en leerkrachten geen financieel nadeel ondervinden door de nieuwe regelgeving.

Desondanks komen er geregeld berichten in de pers waarin gewaarschuwd wordt voor financiële nadelen door langer werken en het afschaffen van de diplomabonificaties voor de pensioenberekening. Wie contact opneemt met de Federale Overheidsdienst (FOD) Pensioenen krijgt te horen dat het belangrijk is om de website goed te volgen, tijdig pensioen aan te vragen en de effecten van de afschaffing van de diplomabonificatie goed in de gaten te houden.

Minister, men verwacht dat per 1 januari 2018 de volledige diplomabonificatie voor het pensioen is afgeschaft. Volgens bepaalde bronnen betekent het dat wie per 1 december 2017 met pensioen gaat, nog een hoger pensioen krijgt dan wie per 1 januari 2018 met pensioen gaat. Mocht het effectief zo zijn, zult u dan ten behoeve van de ambtenaren en personeelsleden van het onderwijs aandringen op overgangsmaatregelen?

Tot op heden was het steeds zo dat wie een bepaald recht verworven had, dat recht kon bijhouden. Wie op een bepaald ogenblik met pensioen kon gaan, behield die mogelijkheid en dat recht ook bij wijziging van de regelgeving. Op dit moment wordt aan mensen die contact nemen met de FOD via Mypension, gezegd dat het niet zeker is dat die stelregel gehanteerd blijft. Is het dus mogelijk dat mensen die al met pensioen zouden kunnen gaan, er nadeel aan ondervinden door langer te werken? Zult u er ten behoeve van de ambtenaren en personeelsleden van het onderwijs op aandringen dat mensen die bepaalde rechten hebben, die ook behouden als ze langer werken? Op welke manier ziet u hier mogelijkheid om garanties te bieden?

Personeelsleden met een gemengde carrière overheid-privé hebben zowel een deel ambtenarenpensioen als een deel werknemerspensioen. Zij kunnen meestal later met pensioen en worden geconfronteerd met een wegvallen van de volledige diplomabonificatie. Zult u ten behoeve van de neveninstromers in het onderwijs, vooral in de groep technische vakken, aandringen op overgangsmaatregelen voor de groep met een gemengde loopbaan?

Minister, uiteraard ben ik mij er ten volle van bewust dat deze materie vooral op federaal niveau zit. Ik weet echter ook dat u tot nog toe op een schitterende manier hebt vertolkt wat er leeft in het onderwijsveld. Daarom richt ik deze vragen aan u.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Meyer, ik dank u voor deze vraag.

In het pensioenstelsel voor ambtenaren wordt de toekenning van een gratis diplomabonificatie geschrapt voor de pensioenen die ingaan vanaf 1 april 2018. Ze wordt vervangen door een systeem van de regularisatie van studieperioden. Die regularisatie gebeurt door de storting van een bijdrage. De schrapping van de diplomabonificatie gaat evenwel gepaard met overgangsmaatregelen, onder meer naar aanleiding van vele overlegmomenten.

Wat zijn die overgangsmaatregelen? Ten eerste, de proratisering: naargelang het aantal reeds gepresteerde loopbaanjaren op 1 maart 2017 ten opzichte van een noemer van 45 jaar behoudt men nog een pro rata aantal gratis jaren diplomabonificatie. Ten tweede, leerkrachten die op 1 januari 55 jaar of ouder zijn, krijgen hun geregulariseerde studiejaren nog in tantième 1/55 verrekend, in tegenstelling tot alle andere beroepscategorieën. Ten derde, personen die op 1 maart 2017 in terbeschikkingstelling (tbs) zaten of het recht hadden om dit op te nemen, maar dit niet deden, blijven in het gratis regime zitten. Die toevoeging is zeer belangrijk.

We kunnen dus duidelijk stellen dat de hervorming rekening heeft gehouden met de specificiteit van het onderwijs en dat de geplande overgangsmaatregelen voornamelijk op deze beroepscategorie van toepassing zijn.

Het vastklikken van het recht is voorzien in het wetsontwerp. Personen die op 1 maart 2018 voldoen aan de voorwaarden om hun rustpensioen op te nemen, behouden de kosteloosheid van de diplomabonificatie, ongeacht wanneer ze hun pensioen opnemen. Aangezien het einde van het gratis regime enkel pensioenen betreft die ingaan na 1 maart 2018, is het niet mogelijk dat iemand die al voldeed aan de voorwaarden om met pensioen te gaan, pensioenrechten verliest door langer te werken op basis van dit wetsontwerp.

Wat uw derde vraag betreft: hier komen we terug op de voorziene overgangsperiode via proratisering. Het aantal loopbaanjaren dat gepresteerd was op 1 maart 2017 ten overstaan van een noemer van 45 jaar, bepaalt het aantal gratis studiejaren dat men nog kan meetellen voor de pensioenberekening. Maar: in de teller tellen ook de loopbaanjaren uit de privésector mee! Betrokkenen, zoals geschetst door u, lopen dus geen nadeel op ten opzichte van personen die hun hele loopbaan in de publieke sector doorlopen hebben.

Ik geef een voorbeeld, want het is niet gemakkelijk: op 1 maart 2017 bewijst een ambtenaar een loopbaan van 15 jaar (180 maanden) in de publieke sector en een loopbaan van 5 jaar (60 maanden) in de privésector als werknemer. Zijn functie in de publieke sector vereist een diploma van 4 jaar (48 maanden). De diplomabonificatie zal kosteloos zijn ten belope van 48 maanden $\times [(180+60)/540] = 21,33$ maanden, afgerond op 21 maanden. Het saldo zal, in voorkomend geval, in aanmerking kunnen worden genomen voor de pensioenberekening mits het betalen van een regularisatiebijdrage door de ambtenaar.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, uw antwoorden op mijn eerste twee vragen zijn duidelijk. Uw antwoord op vraag drie zal ik nog even moeten bestuderen.

U hebt heel duidelijk gesteld dat de rechten die men heeft verworven, worden vastgeklemd. Dit staat in het ontwerp. Mensen die later met pensioen gaan, zullen geen nadeel ondervinden door langer te werken. Dit lijkt mij de logica zelf. Maar het is toch niet zo moeilijk voor de mensen van de pensioendienst om dit in alle duidelijkheid te zeggen wanneer mensen uit de onderwijswereld telefoneren? Ze moeten niet zeggen: 'We weten het nog niet juist, u moet het allemaal goed volgen, want er gaat nog veel wijzigen, het zou wel eens kunnen zijn dat ...' Ik verwoord nu met mijn eigen woorden het antwoord dat mensen aan de telefoon krijgen, en dat uiteraard veel onzekerheid creëert.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u voor de toelichting. De teksten die op Comité A verscheidene keren werden besproken, komen perfect overeen met wat u hebt verteld. Het voorbeeld staat daar ook in. Mijnheer De Meyer, u kunt dat daar nog eens herbekijken. Dan moet u niet wachten op het verslag van deze commissie.

Het is inderdaad belangrijk dat die overgangsmaatregelen er zijn, en ook dat de proratisering er is. Ook in het kader van de disponibiliteit werden er beslissingen genomen. Ik sluit me wel aan bij de vraag en de opmerking dat mensen die contact opnemen met de FOD in verband met 'mypension', niet altijd een duidelijk antwoord krijgen. Ik kan de FOD ook geen ongelijk geven, want als je een antwoord geeft, moet je wel honderd procent zeker zijn. Mensen stemmen daar hun keuzes op af. We moeten hopen dat er zo snel mogelijk duidelijkheid is.

Minister, ik heb an sich niets nieuws gehoord. Het zijn inderdaad de beslissingen die al voorlagen op Comité A, en waar alle sociale partners al van op de hoogte zijn.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik begrijp de pensioendienst een beetje omdat het nog altijd niet definitief is. Dat wordt sociaal onderhandeld, er komt een verslag, dat moet dan weer na de regering, en nadat de regering het heeft goedgekeurd, moet het nog een traject doorlopen vooraleer het gepubliceerd wordt.

Mijnheer De Meyer, u mag het verslag gebruiken. Ik heb geprobeerd een stand van zaken te geven van wat ik nu weet. Maar als de Federale Regering toch nog wijzigingen aanbrengt, is het op mijn risico dat ik dit nu gemeld heb. Ik denk het niet, maar het is nog niet definitief. Ik zou kunnen zeggen dat ik van niets weet, maar dan zouden jullie allemaal zeggen dat dat niet kan. Ik heb dus geprobeerd om de stand van zaken zo helder mogelijk te geven, en ook om wat rust te brengen. Ik weet dat de Federale Regering wel oor heeft naar die verworven rechten en het vastklikken van dat moment, maar het is nog niet afgeklopt.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Voor een aantal mensen die mij hebben gecontacteerd en die daarover zorgen hebben, zal het verhelderend zijn. Maar we kunnen moeilijk verwachten dat leerkrachten of andere burgers die denken aan hun pensioen, altijd weten wat er is gezegd in 'Comité Zoveel' of op deze of een andere regeringsvergadering. Het is normaal dat ze telefoneren naar de pensioendienst en daar een helder antwoord verwachten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de beleidsevaluatie van het Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen – 1006 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Het Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen 2012-2016 vertrekt vanuit de filosofie dat het geletterdheidsprobleem in Vlaanderen het best kan worden aangepakt wanneer stakeholders uit verschillende beleidsdomeinen samenwerken om laaggeletterdheid in al haar facetten aan te pakken. Omdat het

huidige strategisch plan afloopt in 2016, heeft het Departement Onderwijs en Vorming door middel van een bevraging bij verschillende stakeholders een doorlichting uitgevoerd die de verschillende methodieken, doelstellingen en samenwerkingen uit het plan tegen het licht houdt.

Ondanks de vele positieve en succesvolle initiatieven rond geletterdheid van diverse partners die we gezien hebben in de afgelopen jaren, kwamen uit het rapport toch enkele belangrijke werkpunten naar voren die van belang zijn voor het toekomstig geletterdheidsbeleid. Enkele fundamentele bemerkingen van de respondenten hebben betrekking op onder andere de grote omvang van het huidige plan, waardoor de samenhang tussen de verschillende doelstellingen vaak zoek is, het onduidelijk is wat de prioriteiten zijn en aan wie het eigenaarschap van de beschreven acties toebehoort.

Verder geven verschillende respondenten aan dat de samenwerking tussen de belangrijke actoren vaak stroef verloopt en dat er een duidelijk gebrek is aan een centrale trekker die de verschillende acties rond geletterdheid coördineert en op elkaar afstemt. Het resultaat is een erg versnipperd en concurrentieel landschap.

Volgens veel veldwerkers missen communicatieacties rond de problematiek vaak hun doel, waardoor er nog steeds veel onduidelijkheid bestaat rond het begrip ongeletterdheid, zowel bij de partners als bij de bevolking zelf. De betrokkenen vragen dan ook om een prioriteitenoefening met alle stakeholders, een duidelijke regierol, SMART-geformuleerde (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdsgebonden) doelstellingen en duidelijke opvolging van de verschillende acties.

Minister, wat is uw visie over de verschillende vastgestelde pijnpunten in de beleidsevaluatie van het Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen?

Welk antwoord zult u bieden op de vastgestelde werkpunten? Welke adviezen zult u meenemen naar uw toekomstig geletterdheidsbeleid?

Hebt u al zicht op de belangrijke pijlers waarop het volgende geletterdheidsplan van deze Vlaamse Regering gestoeld zal zijn?

Hoe verlopen de gesprekken binnen de Vlaamse Regering rond deze beleids-evaluatie? Op welke manier wordt er samengewerkt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb de beleidsevaluatie van het Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen met aandacht gelezen en uiteraard zal ik al de vastgestelde werkpunten zoveel als mogelijk ter harte nemen bij de uittekening van het toekomstig geletterdheidsbeleid. Ik ga specifiek in op een aantal pijnpunten die u opsomt in de inleiding van uw vraag.

Ik wil geen amalgaam van doelstellingen en acties meer waarbij niemand nog het bos door de bomen ziet. In het kader van de voortzetting van het geletterdheidsbeleid streef ik naar een beperkte set heldere, prioritaire en meetbare doelstellingen.

Wat het eigenaarschap van de beschreven acties betreft, heeft mijn administratie een participatief proces opgezet, waarbij zowel de relevante beleidsdomeinen als cruciale partners uit de praktijk betrokken worden. Op die manier willen we een breed gedragen plan tot stand laten komen.

Op 19 december 2016 werd de aftrap gegeven van dit proces met de organisatie van een zogenaamde kenniskring waarop alle betrokken partijen werden uitgenodigd. Een kenniskring is een seminarie in beperkte groep tussen beleidsmakers en onderzoekers met als bedoeling om de kennisbasis te vergroten.

In de loop van februari 2017 zullen alle actoren betrokken worden bij een brainstorm- en prioriteringsfase om het nieuwe plan effectief vorm te geven. Parallel met deze fase zal een tweede proces plaatsvinden waarbij de laaggeletterden zelf betrokken worden bij het beleidsproces, zoals ook expliciet gevraagd werd in de beleidsevaluatie.

In het nieuwe plan blijf ik een geïntegreerde aanpak centraal stellen. Bovendien wil ik blijven inzetten op duurzame gedragen partnerschappen, vertrekkend vanuit de gemeenschappelijke doelstellingen.

We hebben prioritaire doelgroepen aangeduid waarop in het nieuwe beleid zal worden gefocust. Net als in de conceptnota Volwassenenonderwijs, waar er expliciet verwezen wordt naar de nood om toe te spitsen op de doelgroep van maatschappelijk kwetsbaren, zal het nieuwe geletterdheidsbeleid dit ook doen. De doelgroepen zijn de kwetsbaarsten.

Uit het Programme of International Assessment of Adults (PIAAC) blijkt dat de doelgroep van personen met een geletterdheidsproblematiek verschuift. Steeds meer jongeren, 16- tot 26-jarigen, kampen met een lage geletterdheid. Ook uit de recente PISA-resultaten (Programme for International Student Assessment) blijkt dat de groep van de laagst presterenden toeneemt. We zien ook een opvallende verschuiving naar personen met een migratieachtergrond en burgers waarvan de moedertaal niet het Nederlands is. Alle studies komen op hetzelfde neer. Daarnaast is er een groeiende groep die moeilijkheden ondervindt bij het problemen oplossen in een technologische omgeving.

We willen focussen op jongvolwassenen, en meer specifiek op het vergroten van hun doorstroommogelijkheden naar werk. De focus zal ook liggen op het verhogen van ICT-vaardigheden.

Uiteraard zal ik dit beleid laten aansluiten bij andere principes inzake geletterdheid die eerder door de Vlaamse Regering werden goedgekeurd en die te vinden zijn in Modernisering secundair onderwijs waar voorzien wordt in basisgeletterdheid en in de hervorming van het volwassenenonderwijs.

Op 18 november 2016 besprak de Vlaamse Regering de beleidsevaluatie van het Strategisch Plan Geletterdheid Verhogen. We maakten de afspraak dat ik in het voorjaar van 2017 een nieuw plan geletterdheid zal voorleggen aan de regering.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord, zeker met betrekking tot uw laatste punt. Wat de Vlaamse Regering zelf opzet of draagt, is fundamenteel. U hebt verwezen naar het optrekken van de geletterdheid in verschillende groepen, waaronder de jongvolwassenen. Indien er een gewijzigd patroon is, bijvoorbeeld voor de groep van jonge mensen tussen 16 en 26 jaar oud, is het fundamenteel dat we op die jongvolwassenen blijven inzetten. Dit moet zeker over beleidsdomeinen heen gebeuren. Aangezien de Vlaamse Regering alle beleidsdomeinen dekt, draagt iedereen de verantwoordelijkheid hier binnen zijn of haar eigen domein maximaal op in te zetten.

Zoals u zelf hebt verklaard, slaat ongeletterdheid niet enkel om het niet kunnen lezen of schrijven. Het is in onze maatschappij even fundamenteel belangrijk de digitale geletterdheid en het probleemoplossend vermogen te verhogen, niet enkel om hun studies op een behoorlijke wijze te kunnen afwerken, maar zeker ook op de werkvloer.

Ik ben dan ook zeer tevreden dat een inspanning wordt geleverd om tot een duurzame samenwerking tussen partners te komen om het probleem van de

geletterdheid definitief aan te pakken. Ik kijk uiteraard uit naar het volgend dossier dat zal worden opgeleverd.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik ben tevreden dit opnieuw te horen. Ik heb hierover in september 2016 al een vraag om uitleg gesteld. Ik heb daarnet op die manier gereageerd omdat u hebt herhaald dat u voor een geïntegreerd geletterdheidsbeleid blijft kiezen. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.